

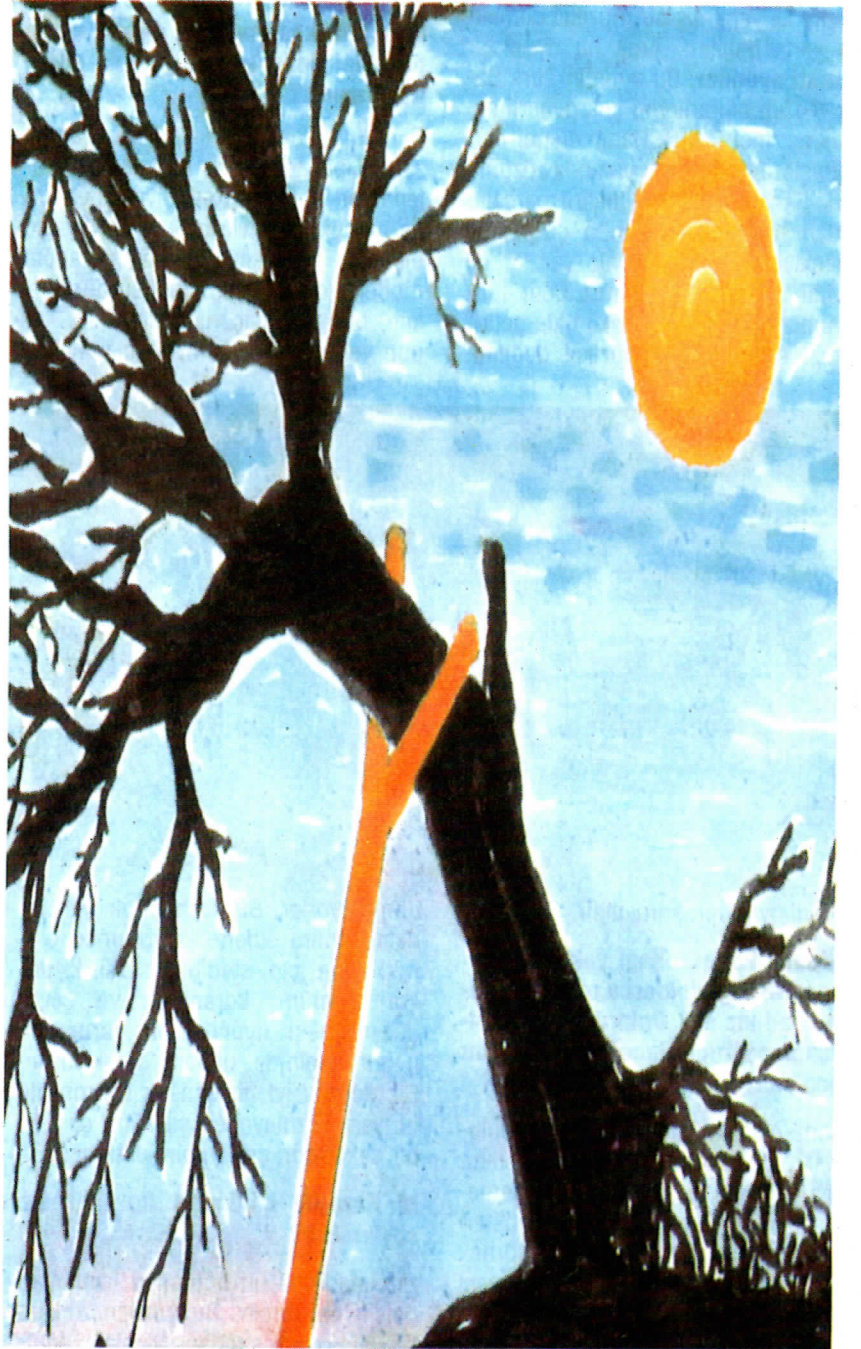
SAYI : 4 ŞUBAT 1994
Türkiye Yazarlar Sendikası
Aylık Yayın Organıdır

Yaşasın Edebiyat

Süleyman Demirel, Sait Faik, Ahmet Haşim, Orhan Veli, M. Cevdet Anday, Çetin Altan, Zeyyat Selimoğlu, Abbas Sayar, Bekir Yıldız, Lütfiye Aydın, S. Rıza Kırkpınar.

S
Y
K
E
DEBİYAT

Editor'den BU AŞAMADA

Yerel seçim yörüngesine giren ülkemizin gerçeğine baktıkça ilginç gelişmelerin, oluşumların tanığı oluyoruz.

Çağımız insanının bu tanıklıktan önemlice dersler çıkarması gerektiği kanısındayız!

Politikayı, politika yapmayı hep kendisi dışında bir kavram, bir uğraş gibi algıladığı sürece; bugün, ona bir şeyleri gelip dayatıyor artık.

Yerel seçimlerin bu denli "renkli", "atak", "cümbüşlü" bir havada geçmesi bir yana; estirilen bu hava; yaşanan kentin, kasabanın, beldenin, sokağın ona/insana dönük gerçekliklerinin bu bağlamdaki can alıcı sorunlarının neler olduklarını da iyice gündeme getirdi.

Su, çöp, ulaşım, temiz hava, biraz da güneş... Bu politik arenanın sık sık yinelenen nakaratları oldu.

Peki kültür, sanat, yazın...

Kentte, kırdada, beldede, sokakta yaşayan insanın yaşamında yeri yok muydu bunların.

Yerel yönetimlere talip olan adayların (dolayısıyla siyasal partilerin) bu dolayım-daki söylemlerinin pek olmadığı gözleniyor.

Toplumun her alanını sarmalayan "kirlenme" düşüncesinin izleri; bu alt katmanlara dönük politika yapma sürecinde daha çok öne çıkıyor. Karşıt düşüncelerin söz yarışması da genelde bu yönde olunca; kentini iyi yönetmeye söz verdikleri 'insan'ı hep göz ardı ettiklerine tanık oluyoruz.

Ama yine de iyimseriz!

Gelinen bu aşamada; değişen dünyanın gerçeğinde, yeni söylemleri ortaya atacak; 'insan'a, onun yaşamsal gerçekliklerine duyarlıca yaklaşabilecek 'insan'lar -bilim ve sanat insanları- bu arenaya çıkıyor artık!

Üyemiz Zülfü Livaneli'nin böylesi bir misyonla kent yönetimine aday olması kültür ve yazın yaşamımız için de anlamlı bir adım.

Livaneli'nin sanatçı kimliği, dileriz; kente, kentin bütün kuşlarının uykusunu(*) da bölmeyecek güzellikte, bir soluk getirmesidir.

Bu sayımızda "yaşasın edebiyat" derken; edebiyatın yaşamımızdaki yerini, ayrılmazlığını, tükenmezliğini bir kez daha vurgulamak istedik.

Bu aşamada buna daha çok gereksinimiz olduğuna inanıyoruz.

Sevgi ve dostlukla.

(*) Bütün Kuşların Uykusu, Livaneli'nin öykü kitabı.

İÇİNDEKİLER

Gündem - Feridun Andaç.....	2
Süleyman Demirel ile Edebiyat Üzerine - Ayla Kutlu...	3
Yaşasın Edebiyat - Sait Faik.....	6
Bir Akşam Sohbeti - Ahmet Haşim	8
Ciddi -Orhan Veli	10
Biz Şiirleri Sevelim - Melih Cevdet Anday	12
Edebiyat Yaşasın mı Ölsün mü? - Çetin Altan	14
Okurluk Serüvenim - Zeyyat Selimoğlu	15
Edebiyat Üzerine - Abbas Sayar	17
Yazarlar ve 80'li Yıllar - Bekir Yıldız	18
Metin Yaşadı -Lütfiye Aydın	20
S. Rıza Kırkpınar ile söyleşi - Erdal Doğan	22
Dergilerimiz	24
Blaga Dimitrova Ülkemize Geliyor	26
Haberler	28
Penceremizden	30

TYS EDEBİYAT

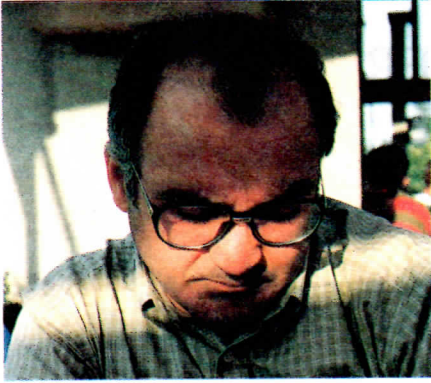
Türkiye Yazarlar Sendikası Aylık Yayın Organı
Şubat 1994 YIL: 1 SAYI: 4

Türkiye Yazarlar Sendikası Adına Sahibi: Oktay Akbal
Sorumlu Yazı İşleri Müd.: Haşmet Zeybek • Yayın Yönetmeni: Feridun Andaç
Çizimler: Tan Oral

Ofset Hazırlık: Tiyatro Yapım Yayıncılık Ltd. Şti. 243 35 33 • Fax: 252 94 14
Baskı: MÜ-KA Ofset 511 25 99

Türkiye Yazarlar Sendikası: Setüstü, İnebolu Sokak 67/2 80040 - Kabataş-İstanbul
Telefon ve Fax: 0212 - 252 19 30

GİDEREK TÜKENEN BİR ŞEY...

Feridun Andaç

I./

Son on yıldır, toplum olarak öteden beri yaşadığımız, kimlik bunalımı hep gündeme gelir; konu enine boyuna tartışılır, konuşulur... Günübirlik bir olguymuşçasına da belirli yanrgılara varılır.

Varılan yerlerden biri de şu olur genellikle; geçiş dönemlerinin kaçınılmaz sonu, toplumun bu aşamadaki kabuk değiştirme sancıları, vb...

Oysa kimlik bunalımının altında yatan gerçeğe (gerçeklere) baktığımızda; bunun öyle günübirlik olaylardan, olgulardan oluşan bir açmaz, bir değer yitimi olmadığını görürüz. Yani; yaşanan, belli bir sürecin uzanımıyla var olan, yeni bir durum değildir. Bu sürede yeni biçim alışlarla hep aynı sancı, bunalım yaşanadurur oysa.

'80'li yıllara baktığımızda; yaşadığımız erozyonun kimlik bunalımını iyice pekiştirdiği gibi; toplum olarak, bunun yaşantımızın her alanına yansıdığı da bir gerçek. Ama bu, öteden beri yaşadığımız kimlik bunalımının, bir yanının göstergesi olarak, yaşantılarımızda belirgince yer ediyordu.

Bu yer edişin kültür sanat yaşamımızdaki yansılarını günbegün görüyor, izliyor, yaşıyoruz. Bunun en somut örneği şu: Festivaller, şenlikler, ödüller, yarışmalar ülkesine dönüüverdik birden.

Doğrusu, bunların tümü de sanat, kültür adına yapılıyor. Ortaya konulanların düzeyliliği, düzeysizliği her türlü tartışmaya açık.

Sanatsal, kültürel etkinlikleri toplumların kimliğinin belirgin birer göstergesi

olarak ele alırsak; bu alandaki var olma, gelişip gelişmeme durumlarını daha sağlıklı değerlendirebiliriz, kanımca.

Günümüzdeki bu etkinliklere şöyle bir göz attığımızda; bunların toplumun kültürel, sanatsal kimliğini bir yana bırakalım; bu alanda (kitleleri) geliştirici, özendirici, yönlendirici olabildiklerini pek söyleyemeyiz.

Bir yanda kimlik sorunu, kimlik bunalımını yaşıyoruz diyoruz; öte yanda düzeysize prim vererek, kitleleri gerçek değerlerden uzak tutarak günübirlik düşündürüp, yaşamaya itiyoruz.

Bu tür etkinliklerin yanı sıra iletişim araçları ile bir virüs gibi toplumun her kesiminde yer eden günübirlik yaşama/düşünme felsefesi; dünün ve içinde yaşanan dönemin değerleriyle varolabilme, kültürel kimliğini bulabilme çabasından da uzak tutar insanı.

Yaşamdaki süreklilik, yaşamın akışını gelişmesiyle sağlananlarla itici güç kazanır. Geleneksel olana sahip çıkmanın, bu anlamda, kültürel sanatsal mirasa da sahip çıkmak, yaşananın onun üzerine kurmakla varolabileceğini düşünmeliyiz.

Yıllardan beri yaşamın her alanında yaşadığımız erozyon; artık medyaların yönlendirdiği toplumun bireylerinde; onların dünyalarında birçok açmazları doğurmaktadır. Giderek toplumun bellek yitimine uğraması, süregelen kimlik bunalımını kuşaklar boyu taşır durur.

Okumayan, düşümeyen; değerlerine ve geleceğine sahip çıkmayan; hep kolayca, basite, düzeysize, koşullandırılan bir toplumun bireylerini oluşturabilmek için mi tüm bu yapılanlar, diye de düşünmeden edemiyor insan.

Dönüp baktığımızda; yaşadıklarımızda tükenen bir şeylerin, tüketilen bir şeylerin acısını an be an duymamak mümkün mü?

İnsanı yok sayan, insani değerleri hiçleyen bir anlayışın, kimiksizleştirmenin yaygınlaştırılmasına elbirliğiyle katkıda bulunmanın neresinden dönülse, insanlık için; geleceğimiz, yarınlarımız için büyük bir kazanımdır, elbette ki...

II./

Geride bırakılan on yılın hesaplaşması yapılırken; tartışılan konuların başında gelenlerin biri de; kuşkusuz, yazınımızdır. Bu da daha çok; "edebiyatımız öldü mü", "romanımız can çekişiyor" gibi sözlerle dile getirilmeye de çalışıldı...

Birçok yazarmız/sanatçımız yazının gerilemesiyle birlikte; sanat ve kültür yaşamımızda bir niteliksizleşmeden de söz edilebileceğinin altını çiziyor.

Doğrusu buna tümüyle katılmak güç! Bir toplumda yaşanan erozyonun, yozlaşmayla birlikte birtakım değer yitimlerini de peşi sıra getirmesi doğal... Yaşanılan geçiş süreçlerinin ekonomik-toplumsal siyasal ve kültürel alandaki değişimi, bu tür sonuçları ve çekilen bu sancılarla oluşan kütlele değerlesmelerini hep var kılmıştır.

Bir önceki on yıla (1970-80 arasına) dönüp baktığımızda; toplumumuzdaki değişim bu denli hızlı yaşanmamıştı. Buna koşut olarak kültürel yaşamımız da bugünkü devinimden, onu var eden olanaklardan yoksundu.

Bunu salt ülke gerçeğimizin kendi özgül koşulları ile bağlayamayız. Dünyada yaşanan hızlı değişimi; bu değişimin bize yansılarını göz ardı etmememiz gerekir.

Bu anlamda katedilen yol, geçilen süreç yaşanan etkileşim odaklarıyla varolanlar hep 'yeni'nin, 'geleceğin' oluşmasında ileri bir adım olarak algılanmalıdır.

Yazınımız da bugün artık bir mirası varolabilen yeni kuşaklar yetiştirmiştir. Salt batı yazını, dünya kültür-sanat miraslarıyla değil; kendi ülkesinin bu alanlardaki değerleriyle kendi donanımlarını sağlamışlardır.

Sözünü ettiğimiz mirasın temsilcileri imlediğimiz süreçte de ürünlerini vermişlerdir. Bir Melih Cevdet Anday, bir Aziz Nesin, bir Yaşar Kemal, bir Attila İlhan, bir Oktay Akbay, bir Sabahattin Kudret Aksal, bir Samim Kocagöz, bir Erhan Benner, bir Tarkan Buğra, bir Vedat Günyol, bir Memet Fuat, bir Fethi Naci, vb... Şu son on yılın en verimli kalemlerinden değil miydiler?

Yine bu süreçte birçok yeni şair ve yazar ilk, ikinci hatta üçüncü, dördüncü ürünlerini verdiler... Bunlar yazında yeni yönelimlerin hatta yeni kuşakların oluşmasına ön ayak oldular. Giderek bir zenginleşme, gelişme söz konusu... Elbette ki, yukarıda imlediğimiz üzere; her gelişmede olduğu gibi; iyiler de, kötüler de, düzeyliler de, düzeysizler de, iç içe olacak. Bugünden yazının yargıcaksilmek; "öldü", "ölüyor", demek ne denli yanlışsa; yersiz övgü ve yergilerde bulunmak da yanlış. Zaman, bu gelişmenin yarına ulaşacak değerlerinin de bir göstergesi...

Yaşadığımız süreçte değişmeyen toplumun dinamiği; değişense çağımız, insanlığın geleceğe olan umutlu bakışı. Yazın, bu bakışın öncüsü olmuştur her dönem.

Öyleyse yineliyoruz:
"Yaşasın Edebiyat!" Yaşasın Yazın! ■

**SAYIN
SÜLEYMAN
DEMİREL
(CUMHURBAŞKANI)
İLE
EDEBİYAT VE
SORUNLARI
ÜSTÜNE
SÖYLEŞİ**

Ayla Kutlu

Sayın Cumhurbaşkanım, zor koşullardan geçerek bu yüksek oruna gelmiş bir insansınız. Yaşamınızda sanatın çeşitli dallarının etkisi olmuştur. Diğerlerinden değil ama, edebiyattan söz etmenizi istiyorum. İlk gençliğinizden, çocukluğunuzdan başlayarak sizi etkileyen yazarlar oldu mu?

Bilhassa gençlik yıllarımda, üniversite öğrencisiyken, pek çok kitap okudum... Elime geçen kitapların hepsini okudum. Bunlar nelerdir dersiniz, hepsini teker teker saymak güç olsa da, büyük isimleri hatırlıyorum: Halide Edip'ten başlayarak pek çok yazarımızı okudum. Yakup Kadri, Reşat Nuri Güntekin, Halid Ziya Uşaklıgil, çok beğenerek, etkilenererek okuduğum yazarlardır.

Öte yandan Rus edebiyatının çok büyük bir edebiyat olduğuna inanırım. Dostoyevski'nin çok büyük bir sanat adamı olduğuna inanırım. Ayrıca Tolstoy, Çehov, Gogol ve bilhassa Mak-

sim Gorki çok beğendiğim, beni etkilemiş yazarlardır.

Turgenyev, Puşkin... Dosto-

Sıvas olayları bir talihsiz olaydır. Hepimizin içini yakan bir olaydır. Aksi tesadüfler ve vahşet var. Bu vahşettir.

veyski'nin Kramazof Kardeşler'i büyük bir eserdir. Büyük bir olaydır... Fransız edebiyatından da çok büyük yazarlar okudum. Andre Gide'i okudum. Anlaşılması güçtür. Dar Kapı'sı olağanüstüdür. Emile Zola, Lamartin... Pierre Loti'den, İzlanda Balıkçısı, okuduğumda çok etkilendiğim bir romandır... İtalyan edebiyatı... Graziella romanını unutamam... Hâlâ hatırladığım,

gözümün önünden gitmeyen görüntüler vardır o kitaptan.

Amerikan edebiyatından da çok önemli yazarlar okudum. Steinbeck'i çok okudum... Gazap Üzümleri, Bilinmeyen Bir Allah... Buck... Pearl S. Buck'u okudum, uzakdoğuyu anlatır. İngiliz, Maugham'ı okudum. Sürükleyici bir yazardır. Klasiklerin hepsini okudum... Shakespeare'den başlayarak... Sonuç olarak çok şey okudum.

Edebiyata ilginin azlığı konuşuluyor. Bunun nedenleri çeşitli. Kanımca bunların başında, medyanın bozucu rolü geliyor. Sanatçı adı verilen kişilerin hemen yüceltilmesi, toplumumuzun bu sunumları basitliği ve algılama kolaylığı nedeniyle çaba göstermeden kabullenmesi... Toplumca çok kolay algılanan bu kişiler her yanı tuttular.

-Onları suçlamıyorum, o kadarlar- Ancak onların varlığı yüzünden sanatı algılamak için gösterilmesi gereken çaba gösterilmez oldu. İnsanlarımız

kendilerine sunulan basit hoşnutlukları kolayca kabul ettiler ve zaman akıtmayı yeğlediler.

İlgi azlığının bir nedeni de, çok partili döneme geçildikten sonra, politikacıların, ülke yöneticilerinin sanatın insanımızı yüceltme işlevine ihmalci davranmaları. Onlar politik yönlendirme çabasıyla yetindiler. Çok ağır bir suçlama mı oldu bilmiyorum. Bu konuda görüşleriniz nedir?

Ben aslında politikacıların edebiyata hizmet ettiklerine inanıyorum. Nutuk bir sanattır.

Pardon, ben çok partili döneme geçtikten sonra... diye zaman belirtmiştim. Nutuk biliyorsunuz 1927 de... Kırklı yılların sonrasını söylüyordum.

Yalnız Mustafa Kemal Paşa'nın Nutuk'unu söylemiyorum ki. Nutuk söyleyerek halka birşey anlatmak da bir sanattır. Parlamento kürsüsü de edebiyat yapılan bir yerdir. Oraya çıkan kişi önemli şeyler söyleyebilir. Güzel şeyleri söylemek bir sanattır. Gelmiş geçmiş siyasetçiler içinde çok iyi hatipler vardır. Mesele Osman Bölükbaşı iyi siyasetçi olduğu kadar iyi bir edebiyatçıdır. Bir İhsan Sabri Çağlayangil'in kürsüsü, zerafet numunesidir. Bize zengin Türkçe numunelerini vermiştir. İfade-i meram, yani fikrin ifadesi konusunda eşsizdir. İsmet Paşa güçlü bir hatipti. Söyleyeceği şeyleri iyi söylerdi. Çok retorik değildi ama anlamlıydı. Yani Meclis içinden gelmiş geçmiş çok iyi hatipler olmuştur.

Yazı sanatlarının giderek ilgi görmediği gözleniyor. Şu söylenebilir, "yazarlar yeterli değil" denebilir...

Ben ona katılmıyorum.

Tabii ben de katılmıyorum. Benim namusuma dokunur. Ama Türk insanı okumuyor. Bakın, 1950'lerde, yirmi yedi milyon insanımız varken, kitaplar beş bin basıyormuş. Bugün, üç bin, iki bin beş yüz basılıyor... Ve yılda iki buçuk insana bir kitap düşüyor. Edebiyattan, okumaktan giderek kopuyor insanlar. Yazarları destekleyenler - bunu, yazarların kişisel sorunu olarak getiriyorum gündeme - giderek azalıyor.

Derler ki, Mustafa Kemal, Büyüyük Taarruz sırasında Çalılıkusunu okumuş. Bugün üst düzey yöneticilerin, politikacıların, ekonomide, teknolojide üst düzeyde görevli olanların sanatçı beklentileri, onunla ilgileri yok... gibi görünüyor.

O kişiye bağlı. Aslında edebiyat merakı olmayan kişinin iyi bir hatip olması mümkün değildir. Yazmaya yeterli olmayabilir ama edebiyata merakı olmayanın iyi hatip olması mümkün değil. İyi bir hatip mutlaka edebiyatı bilmelidir.

Yazarların bir kısmı zor durumda. Dünyanın pek çok ülkesinde yazarlar için sağlanmış birtakım olanaklar var. Ben Orta Asya ülkelerini dolaşmışım. Orada ağır işçi sayılıyorlar, biliyorsunuz. Ve çok özel olanaklara sahipler. Ama Türkiye'de yazar bir anlamda dışlanmış. Zararlı insan, korkulan insan haline getiriliyor. Dahası... 2 Temmuz olaylarına girmek zordurayım: Türkiye'nin çok parlak insanları, yazarları yakıldı. Buna ilişkin olarak devletin yapacağı bir şeyler yok muydu?

Evet... O bir talihsiz olaydır. Hepimizin içini yakan bir olaydır. Kasıt yok. Yani "geliniz, böyle seçkin kişileri bir otele koyalım da yakalım", diye bir kasıt yok. Oradaki, söylediğim gibi çok kötü bir tesadüftür. Aksi tesadüfler ve vahşet var. Bu vahşettir. Malesef, tren istasyonunda askerlerimizi öldürmekle, onları yakmak arasında fark yok. O çeşit bir hadise, herkes tarafından nefretle karşılanmıştır. Talihsiz, çok talihsiz bir olaydır, nefretle karşılarım.

Türkiye'de bütün sanatçılara ilişkin olarak - politik kimliğinizden sıyrılmış olduğunuz için, aslında bir genel koruyucu olarak - Türk toplumunun ve devletin temsilcisi olarak sanatçıyı korumak, ya da yardımcı olmak için güzel şeylerin yapılmasını düşünür müsünüz? Düşünürseniz, bunlar neler?

Düşünüyorum, bunları özel bir program biçiminde söyleyemem. Sanatçıyı önemserim. Söylediğim şey bu, yaptığım şey de bu. Sanatçıyı devlet başkanı olarak önemsemişimi de herkese gösteririm. Sanatçıya sevgi saygı duymak, bunu herkese göstermek için elimden geleni yapıyo-

rum. Sanat etkinliklerinin önemli bir kısmına katılıyorum.

Yazarlara da katılmayı düşünüyor musunuz?

O da aynı şey, sanatın içinde yazarlar da var.

Ama ben sizi hiç görmedim, duymadım da.

Görmemiş olabilirsiniz, duymamış olabilirsiniz...

Yazarlar ancak uzun dönemde toplumlara etkileyebilirler...

Onların dernekleri var.

O anlamda değil. O çeşit birkaç dernek var.

Bir süre sonra tekrar konuşacağız zaten. O çeşit birkaç düşünce var.

Şunu söyleyebilir miyiz efendim; yazar kurumları olarak, Ankara'da Edebiyatçılar Derneği, İlesam ve İstanbul'da Türkiye Yazarlar Sendikası, PEN Derneği... var. Bunların faaliyetlerini etkin biçimde sürdürmeleri için...

Dil, tabii bir kurumun sağlayacağı, birkaç kişinin yapacağı bir iş değildir. Dil bir milletin işidir. Dili araştırmak da, zenginleştirmek de mümkündür.

Elimden geleni yaparım, .. Görevimi yaparım.

Peki efendim, onlardan gelen istekleri mi beklersiniz, istem-

de bulunmaları mı gerekiyor?

Onlardan gelen talepleri de memnuniyetle karşılarım. Ben de re'sen hareket edebilirim.

Zamanın çok azaldığını biliyorum, ancak çok önemli bir konu var gündemde. Türk Dilinin perişanlığı. Medyanın kullandığı dili kastediyorum. Yeni kurum, yani Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ne yazık ki, hiçbir hizmet sunamıyor. Bu konudaki görüşleriniz nedir?

Türk dili fevkalade zengin, fevkalade güzel bir dil. Gayet tabii ki, bizim medeniyetimizin, uygarlığımızın en önemli anahtarlarından birisi. Bugün konuşulan dilimizle, yani Anadolu Türkçesiyle, bundan elli sene, yüz sene evvel konuşulan Türkçeler biraz farklı. Bugünkü Türkçe, daha çok halka yakın. Fakat öte yandan Osmanlıca dediğimiz Türkçe içindeki birtakım terkipleri, istihlaları - ki onlar kelimedenden ziyade kavramdır - yitirmişizdir. Dil zayıflayıp sıskalaşmıştır biraz. Bunun içindir ki bizim entellektüellerimiz konuşurken genellikle yabancı lisanlardan aktarma yaparlar. Yani bizim lisanımızda mevcut olduğu halde sonradan terkettiğimiz, sonra da yeniden birşey koymadığımız bazı tabirler istihlalar yerine İngilizce'den, Fransızca'dan, başka lisanlardan alıntı yaparlar Eski kelimeler acaba bizim kelimelerimiz miydi, yoksa Arapça, Farsça mıydı? Her dilde alıntılar vardır. Nitekim bugün batı dillerine baktığımız zaman, Grekçeden alınma, Latince'den geçmiş pek çok kelime vardır. Biraz eştığınız zaman kökü o dillerden olsa bile yeni-lerde başka anlamlar yüklendi-

ğini görürüz. Bizim halka yaklaşmamız iyidir ama öte yandan dili fakirleştirdiğimiz kanaatindeyim. Dil, tabii bir kurumun sağlayacağı birkaç kişinin yapacağı bir iş değildir. Dil bir milletin işidir. Dili araştırmak da, zenginleştirmek de mümkündür. Kültürü zenginleştirmek

Bugün

edebiyatçılarımız içinde çok büyük değerler var. Bunları genç nesil bilmeli. Bir Yaşar Kemal'i, bir Kemal Tahir'i, bir Sabahattin Ali'yi herkes bilmeli.

önemli bir olaydır. Dil bunun en iyi vasıtalarından biridir.

Dili güzel kullanan halka ulaşamıyor. Bu konuda zannediyorum yapılması gereken bazı şeyler var.

Olabilir... Yapılması gereken neyse onu yapmak lazım. Tabii okullarımızın çok iyi bir Türkçe okutması lazım. Okullar fevkalade önemli. Çok iyi bir edebiyat okutulması lazım. Yani, öyle sıradan birtakım şiirler ezberletiler değil, çok iyi okutulması lazım.

Edebiyat ve Türkçe kitaplarında, bugünün edebiyatından hemen hiçbir şey yok. Hâlâ Osmanlı edebiyatı... Ben okutmasın demiyorum. Kültürün her şeyinden yanayım...

Tabii... Tabii...

Edebiyat ve Türkçe kitapları çok kötü.

Bugün edebiyatçılarımız içinde çok büyük değerler var. Gelmiş geçmiş birçok değerli insan var. Bunları genç nesil bilmeli, tanımalı. Bir Yaşar Kemal'i, bir Kemal Tahir'i, bir Sabahattin Ali'yi herkes bilmeli.

Türkiye'de gurur verici şeyler var. Bir Atatürk oratoryosunun destanını Cahit Külebi yazıyor, Nevit Kodallı besteliyor, Türkiye'nin orkestraları çalıyor, gurur verici bir şey.

Son bir şey... Bir ürküntümü aktarayım: Bir ara Kültür Bakanlığında Yayınlar Dairesine bakmıştım. Orada tanıştığım bir halkbilimci beni uyardı. Ortadoğu Teknik Üniversitesinden bir profesör... "Dede Kor-

kut, Nasrettin Hoca gibi değerlerimizi derleyip, toparlayıp, bütün kaynaklarını da saptayarak yabancı dillerde yayımlamadığımız takdirde çok korkarım ki. Gürcüler, Ermeniler ship çıkarlar." demişti.

Doğrudur, doğrudur. Bir Manas Destanı. Bir Dede Korkut fevkalade bizim olan değerler. Ki, bugünkü Türk Dünyası ile bağlarımızı da sağlıyor, güçlendiriyor... Ne garip tecelli... Bizim kahramanlarımıza başkaları sahip çıkıyor.

Benim şair ve edebiyatçı çok dostum var. Önümdeki günler için bir arkadaşımın rica ettim. Nurettin Özdemir'den... Bu şair ve edebiyatçı dostlarımı bir toplayacağım. Onlarla oturacağım, konuşacağım. Türkiye'de pek çok gurur verici güzel şeyler var... Bir Atatürk Oratoryosunun destanını Cahit Külebi yazıyor, Nevit Kodallı, besteliyor. Türkiye'nin orkestraları da bunu çalıyor. Gurur verici bir şey. Sanat çok büyük bir şey...

Teşekkürler Sayın Cumhurbaşkanına. ■

**SAİT
FAİK**

"YAŞASIN EDEBİYAT"

Şahsına ve imzasına çok güvendiğim, samimi, ciddi bir şahsiyetten şöyle bir mektup aldım:

"Bir heyet tarafından 1950 yılı başında yayınlanmak üzere hazırlanıp basılmakta olan "filanca yıllık" memleketimizin belli başlı san'at kıymetleri hakkında da bilgi verecektir. Bu arada okuyuculara san'atkârımızın çalışmalarına malûmat vermek istiyoruz. Yüksek şahsiyetiniz ve şimdiye kadar vücuda getirmiş olduğunuz kıymatli eserleriniz bakımından isminizin "....."ı şerefli-dirmesi tabiidir.

Bu itibarla aşağıdaki sorulara en kısa zamanda cevap vermek, cevabınızı "....." adresine göndermek lütfunda bulunmanızı saygılarımla tekrarlarım.

Sorular:

1950 için neler hazırlıyorsunuz? Yazmakta, yapmakta veya bestelemekte olduğunuz eserlerinizin adı ve mevzuu nedir? Kitap ise ne zaman intişar edecek? Tablo veya heykel ise ne zaman, hangi sergide gösterilecek? Beste ise ne zaman, nerede çalınacak? Tiyatro eseri ise ne zaman, nerede temsil olunacak? Yeni eserleriniz hakkında vermek istediğiniz başka malumat var mı?"

Bu mektubu imzalayan elin çok kıymetli, çok saygıdeğer bir insan eli olduğunu bilmeseydim benimle alay ettiğini sanacak, ne

U S T A L A R I M I Z

yapalım diyecektim, hakkı var. Tam işin alaylı zamanundayız. Varsın alay etsinler. Hayır, mektup sahibi fevkalâde ciddi ve kıymetli bir şahsiyet. Kimseyle bu şekilde alay etmek küçüklüğünü göstermez. O halde... O halde bu mektup gayet ciddi ise düşünmek gerek. Senin için bulunmaz fırsat azizim Sait, hazır kendi reklâmını yapar, bedavadan bastırırın, daha ne istersin?

Oturup bu gayet kibar, seni en can alacak yerinden vuran mektuba cevap ver, projelerini anlat, eserlerinin mevzuunu söyle. Şu tâbi basacak, şu gazete rica ediyor, ama ötekine vermek istiyorum de. Bir roman, iki hikâye kitabı ismi söyle. Şu kitaplarımı yeniden bastıracağım de. Beş senedir üstünde çalıştığım eserimi nihayet bitirebildim de. (Varsa) Şehir Tiyatrosunun saygıdeğer edebi heyeti beğendi oynayacak de. "Baştanbaşa Anadolu" isimli seyahat notlarım çıkacak de.

De oğlu de. Amma işte ben o güzel mektuba cevap vermemek, verememek nezaketsizliğinde bulunacağım. Vereceğim cevabı neşredebileceklerini sanmadığım için (zaten o suallere bir cevap ta alamıyacağım için) şu kıymetli genç arkadaşların büyük fedakârlıklarla çıkardıkları dergide yazayım dedim. Sanki bu sualler bana bir iki sene evvel sorulmuş gibime geldi. Hemen kâğıda kaleme sarıldım.

Hikâyelerimi kitaplarda toplamak hoşuma gidiyor, hem de elime beş on para geçiyor. Evet develede kulak bile değil, ama ne olsa on formalık bir hikâye kitabına 100 lira kadar veriyorlar.

100 lira bu. Az para mı?...basmak istiyor, bir götüreceğim. Bugünlerde de pek parasızım. Nasıl etmeli. Adama gidip de bir hikâye kitabım var

Fotoğraf: Ara Güler

basar mısın denir mi? İyisi mi bizim Arad'ı yollarım. İsterlerse o zaman götürürüm.

Canım ressam, Arad ne oğlandır. Gözlüklerinin altındaki büyük ve koyu kahverengi gözlerinden dostluk akar. Ona her derdini söyleyebilirsin, dinler. Elinden gelirse işini de görür.

- Arad oğlum şu... Benim hikâyelerimi basar mı dersin?

- Basmaz olur mu? Tabii...

- Konuşur musun?

- Şimdi.

İki gün sonra yazılar elinizde, o suratını gördükçe insana fenalıklar gelen kitapçı efendinin karşısındadır.

- Arad konuşmuş ta, hikâyelerimi getirdim.

- Peki... Biz bir okuyalım da.

İki ay sonra uğrarsınız. Okumamışlardır. Sizi seven ve sevmiyenlerle dolu bir heyeti edebiyesi vardır kitapçının. Meçhul, esrarengiz insandır. Kimlerdir? Bilinmez.

İki ay sonra tekrar uğrarsınız. Şimdi kitap çıkarmanın zamanı değildir. Ne verirse kabul edebilirsiniz artık. Ah, bir elli liralık verse... Verir mi dersin? Ama eliden aşağı vallahi vermem. 100 lira isterim önce. Nasıl istersin birader yüz. Değer mi, dersin kendi kendine. Hem verir mi? 80 istiyeyim, elliye razı olayım dersin.

Ama artık kitapçının önünden geçerken içeriye girmek korkunç

azaplı bir hal alır. Yine de girer-sin. Hiç kitaptan söz açmadan çı-kanlara bakarsın.

- E ne var ne yok, dersin. Satış-lar nasıl?

- Birader bu sıra kitap okuyan yok. Ne idi o iki sene evvelki furya. Nedir bu memleketin ha-li?

Kitapçı ile beraber üzülürsün. O sevimsiz çehre mahzun, sır-daş, ve hemhal bir hal alır. "Bek-liyelim, biraz bekliyelim" de ka-rar kıarsınız.

İşte tam onbir buçuk ay geç-miştir. Onbir buçuk ayda basılıp basılmıyacağına bir karar al-mak lâzımdır.

*Canım ressam, Arat
ne oğlandır.
Gözlüklerinin
altındaki büyük ve
koyu kahverengi
gözlerinden dostluk
akar. Ona her
derdini
söyleyebilirsin.
Dinler.*

Hiç olmazsa parasını versin de ne zaman isterse o zaman bassın kararıyla her gün geçerken içeri-ye şöyle bir göz attığınız kitapçı-ya kat'i bir konuşma yapmak üzere girersiniz. Yüzünden daha kitabı basmak için vakit saat gelmediğini her haliyle anlatan ki-tapçıya, nihayet hemen dükkân-da verilmiş bir kararla:

- ... Bey kardeşim. Şey... Başka birisi basmak istiyor da kitabı. Şu müsveddeleri...

-Hay hay kardeşim, yarın uğ-rayın müsveddeleri alın. Kitapçı-dan çıkınca dünya yıkılmış san-

mayın. Dudağınıza bir ıslık otur-tur, şerbetçide bir mandaline şerbeti yuvarlar, vay namussuz herif vay, dersiniz.

Ertesi gün kitap koltuğunuzda-dır. Her şeye rağmen bu kitap basılmalı. Şu yüz lirayı almalı. Hiç olmazsa iki hafta için artık para derdi olmamalı.

Kim basar bunu? Birdenbire hatıranıza gelir. Hemen koşarsı-nız ona.

Hiç ummadığınız bir halde ka-bul edilmiştir. Bir sürü hikâye bırakırsınız. İçinden sizin en sev-medikleriniz seçilir. Hiç hoşlan-madığınız bir isim kapağa yer-leştirilir. Halbuki siz bundan iki sene evvel o kitabınızın ismini düşünmüş, bulmuş, hattâ bir ka-pakçık da ilân bile etmişsinizdir. Meselâ ismi (Kestaneci Dos-tum)dur. Kestaneci Dostum hi-kâyesini bir dostluk duyarak yazmışsınızdır. Kitap ismi iyi ol-masa, hikâye kötü bile olsa canı-ız öyle çekiyordur. Hayır, "Kes-taneci Dostum" hikâyesi bile kitabınıza girmez. Tashihini bile yapamazsınız.

Yüz lira çoktan bitmiştir. Kitap gözünüzden düşmüştür. Kitap halinde çıkarken düzeltmeyi ta-sarladığınız yerleri, cümle dü-şüklüklerini bile düzeltmeden, düzeltmek canınız istemeden, kitaptan soğumuş bir halde ki-tabınız ortaya çıkıvermiştir. Sizin midir, bir başkasının mıdır? Şüphesi içinde kucağınıza atılan bir piç gibi bahtsız kitabı imza-larsınız.

"Sevgili kardeşim Ahmet'e say-gılarımla." Bu böyle, 19... bil-mem kaçta kadar böyle sürüp gi-decektir. Ve yine bir 19...de kitap bastırmak, yazı yazmak ta-katinden mahrum, nalları dike-ceksinizdir. Ve yine bir 19.. bil-mem kaçta sizi kimseler hatırlamıyacaktır. Yaşasın edebi-yat! ■

AHMET HAŞİM

BİR AKŞAM SOHBETİ

Montparnasse'da küçük bir rus lokantası Cigid'de toplandık. Bizi davet eden hanumefendi, onun dos-tu genç bir Avusturyalı kadın, san'at akımlarını yakından takip eden iki fransız genci: Doktor La-kan, Vikont dö Santak, ben.

Cigid düşkün rus asilzadelerinin bütün büyük şehirlerde açtığı malûm muzıkalı, içkili lokantalar-dan biridir. Duvarlar, Rusların pek sevdiği Binbir Gece Masalları sah-nelerini gösteren renkli resimlerle süslenmiş, beyazlıkları şüpheli örtü-ler altında saklanan küçük masalar üzerinde kırmızı abajurlu lâmbalar yanıyor. Alttan gelen bu kırmızı ışıkla bütün lokantayı dolduranla-rın çehreleri yukarı doğru uzanmış. Sanki yeryüzüne yabancı, esraren-giz bir âlem köşesi. Kalabalık içinde güçlülükle boş bir masa bulabildik. Deli veya dâhi cinsinden birtakım insanların toplandığı bu köşede bü-tün garipliklerin asil bir çekiciliği var. Tam fikir ve san'at sohbetleri-ne yakışan bir çerçeve içindeyiz.

Yemek sırasında Doktor Lakan'a sordum:

- Edebiyatınız ne halde? Son manzarası nedir?

- Edebiyatımızın bugünkü sembo-lü bir doğru çizgi değil, bir ağaçtır.

Kütüğün mihverî etrafında çeşitli san'at akımları, ayrı dallar şeklinde, her yöne doğru uzanmış, hava ve ışığı aynı zamanda emip duruyor. Şahsiyete en çok hürriyet tanıyan bir devre yakışan bu değil midir?

- Bu dalların isimleri?

- Saymakla tükenmez ki, başlıcaları: Kübizm, fütürizm, dadaizm, sürrealizm... Sembolizmin çürümesinden hasıl olan bütün bu mantar cinsinden mesleklerin hemen hepsi, birtakım yabancıların memleketimize getirdiği kahve ve meyhanecilik hareketleridir. Biz misafirperver bir

Arkadaşımız genç kadını kedi gibi esnetmeye başlayan bu uzun edebî sohbeti burada bıraktık ve hayatın renkli helezonlarla açılıp kapandığı neşeli bir dansinge gittik.

milletiz. Hapishanelerimiz yabancı suçlularla hastahanelerimiz yabancı hastalarla mekteplerimiz yabancı talebe ile, akademilerimiz, enstitülerimiz yabancı âlim ve san'atkârlarla doludur. Müzelerimizde kendi büyüklerimizin gündün güne artan eserlerine bile yer bulamazken Legion d'honneur nişaniyle dehâsına saygımızı ödemiş ve büyük hünerini şerefle benimsediğimiz Japonyalı ressam Foujita'nın şahaserlerine san'at hazinelerimizin en mutena yerlerini ayırdık. Aslen Polonyalı Lan-

dowski, bizim en büyük heykeltıraşlarımızdan biridir.

Kübizmin bizde babası, edebiyatta Guillaume Apollinaire ismiyle tanınan Polonyalı Vilhelm de Kostrowitsky'dir. Kübizm, başlangıçta yalnız resme has bir yenilikti ve impressiyonizme karşı bir aksülâmel olmak üzere vücuda getirilmişti. Resimde impressiyonizm, modelin, belli bir ışık altında bir ana mahsus şekil ve vaziyetini tespit etmeyi hedef tutar. Kübistler ise, modelin yalnız görünen cephesini değil, görülmez kısımlarını da üç boyutunu da tabloda göstermek gayretine düştüler. Bu suretle seyirciler bir gün, aynı tablonun çerçevesi içinde bir keman parçasını, bir tarağı, bir çubuğu, bir bıyığı ve bir yarım insan çehresini toplanmış görmekle hayret içinde kaldılar. Kübist ressam yaptığı bir şeklin ayağını resmetmek için eğer yer bulamazsa, bacağı başın yan tarafına uzatmakta hiç bir mahzur görmez. Guillaume Apollinaire ve arkadaşları, bu düsturu ressamlardan kiskanarak, onu yazı sahasına taşıdılar ve şiiri de, tasvir ettiği konunun bütün teferruatını, karma karışık nakletmeye mecbur ettiler.

- Fütürizm?

- Dünya Savaşından iki sene evvel beliren Fütürizm'in de Fransa'da ön ayak olanı aynı Guillaume Apollinaire'dir. Fütürizm, aslen İtalyandır ve icat edeni Marinetti isminde biridir. Fütüristlerin iddiası yalnız çağdaşlar tarafından değil, gelecek nesiller tarafından da anlaşılmasıdır. Bunlar, geleceğin sözde habercileridir. Fütürist şair, makinelerden, fabrikalardan bahseder ve yeni hayatın hızını anlatmak maksadıyla tesirlerini, hiç bir rabita ile

bağlamaksızın bir sinema dönüşü sür'atiyle sıralar.

- Dada'lar?

- Bir mânası olmayan "Dada" tabiri, 1916 senesinde, İsviçre'de Zürih şehrinde toplanan ve reisleri Tristan Tzara isminde bir Romanyalı genç olan, çeşitli milletlere mensup küçük bir zümre tarafından icat edildi. Bunlar iki sene sonra karargâhlarını Paris'e taşıdılar ve orada birtakım Fransız gençleriyle birleştiler. Guillaume Apollinaire bu yeni grubun da içindeydi. Dadaizm: Esas itibariyle Dünya Savaşı sonunda iflas eden bütün mantık ve hikmetle alay ve akliseli me hakaret için saçma sapan söylenmekten başka hiç bir şey değildir. Bu mesleği, edebî bir meslek şeklinde düşünmek ona hakaret etmektir. Zira onun iddiası hiç bir şey olmamaktır.

- Sürrealistler?

- Sürrealizm oldukça makul bir esasa dayanır. Bu mesleğin nazariyecisi ve reisi Andre Breton'a göre: Şiirin zevki şuurlu kaynaklarda gizlidir. Bazen sırf tesadüfle yanya-

na gelen iki kelimenin çarpışmasından fıskıran parıltı, koca bir manzumenin tek parlak şiir noktasını teşkil eder. San'at eserinin meydana gelişinde san'atkârın iradesinden ziyade, tesadüfün tesirli bir rolü vardır. Buna göre, kendimizi içgüdümüze bırakmak suretiyle, şuur-altı âlemlerle temasımızı muhafaza edebiliriz.

Bu nazariye tatbikatta şu suretle kullanılır: Sürrealist şair, önüne boş bir kağıt alır ve hiç bir şey düşünmeksizin, mekanik bir teslimiyetle kalemini beyaz sahife üzerinde yürütür, satırlar aranmaksızın akla gelen birtakım kelimelerin sıralanmasından hasıl olmuştur. Buna otomatik yazı tarzı adı verilir. Bu sistemle hiç de fena olmayan eserler vücuda getirilmiştir.

- Halkımızın edebi zevkine şimdi hakim olanlar hep bunlar mı?

- Fransız milleti kös dinlemiştir. Bu nevi zümrelerin yaygaraları ona vız gelir. Fransız edebiyatında bu dakikada hüküm sürenler şiirde münhasıran Valery, nesirde Proust, Morand, Gide, Claudel ve Giraudoux'dur. Ne gariptir ki bunlar evvelce, sıra ile, sembolist, dadaist, kübist ve son merhale olarak sürrealist idiler. Fakat halk tarafından anlaşılır bir hale gelince ve rağbet bulmaya başlayınca arkadaşları onları gruplarından uzaklaştırdılar. Anlaşılan, bu yeni akımlara mensup olmak şerefi, rağbeti ancak rüyada görmüş olmaya bağlıdır.

Arkadaşımız genç kadını kedigibi esnetmeye başlayan bu uzun edebi sohbeti burada bıraktık ve hayatın renkli helezonlarla açılıp kapandığı neş'eli bir dansinge gittik. ■

(Bize Göre, 1928)

CİDDİ

ORHAN VELİ

Birtakım insanlar dünya işlerini, ciddi olan işler, ciddi olmayan işler diye ikiye ayırıyorlar. Böyle bir tuhaflığa, zaman zaman kendim de düşmüş olmalıyım ki bugüne kadar o adamlara: "Hangi işler ciddidir, hangisi değildir?" diye, yahut da "Ciddiden neyi kastediyorsunuz?" diye sormadım. Ne cevap verirlerdi, kesin olarak bilmiyorum - herhalde kendileri de bilmezler - ama az çok kestirebiliyorum. Meselâ bazılarına göre, ilim ciddidir, sanat değildir; nesir ciddidir, şiir değildir; tragedya ciddidir, komedyaya değildir; olgun adamlar ancak ciddi işlerle uğraşır; ciddi olmayan işlerle uğra-

şan adamları ciddiye almamak lâzımdır.

Hükümlerine esas olan ölçüler nelerdir, bunu da anlayamıyorum. Bakıyorum, bir zat, günün birinde bir hikâyeye kitabı çıkarıyor. Ama kendisi ciddi olduğu için, ciddi mevkiler elde etmiş olduğu için kitabının üstüne imzasını koymuyor. Öyle ya, politika işleriyle uğraşmış, yüksek mevkilere çıkmış; yakışık alır mı bu kadar önemli bir zâtın hikâyeye gibi gayri ciddi bir esere imzasını atması. Bu memleketin yüzlerle politika adamı yetiştirip beş tane hikâyeci yetiştirmemesi mühim değildir. Mühim olan ciddiyettir. Yüz sene sonra bugünün ünlü

politikacısını kimsenin bilmiyeceği, fakat gerçek bir hikâyecinin asırlarca yaşayacağı meselesi de mühim değil. Tek, bugün ciddiyeti elden bırakmamak lâzım.

Hani mesleğin yahut zenaatin iyisi kötüsü olmaz, derler. Ben de, işin ciddisi yahut gayri ciddisi olabileceğine inanmıyorum. Bence, ciddiyet, işi benimseyiştir. Yani bir iş o işi gören tarafından ciddiye alınıyorsa ciddidir, alınmıyorsa değildir.

Bütün ömrünü karikatürçülüğe vermiş bir insanı, bir komedyacı yazarı olabilmek için kırk sene çile çekmiş bir adamı ciddiye almıyacağız da, ilmi bir tartışmaya alay olsun diye karıştırmış bir insanı mı ciddiye alacağız? Ortaya bir iş koyabilmek için varını yoğunu feda eden kişi, gördüğü iş ne olursa olsun ciddidir. O iş bir karikatür olabilir, gülünçlü bir fıkra olabilir, bir tekerleme olabilir, herşey olabilir. Yeter ki onu meydana getiren insan, o işin önemini anlamış, heyecanını duymuş olsun. Sahneye çıktığı vakit tirtir titriyen bir komedyacı oyuncusu, çatık kaşlı insanlar karşısında bir konferans irad eden bir bilginden daha az ciddi değildir; en az onun kadar ciddidir.

Demek ki ciddiyet, işte değil, işi görende; daha doğrusu işi görüş şeklinde. Gelgelelim, ciddiyet meraklıları oraya da burunlarını sokmuşlar. Ciddi'yi getire getire, bir tavır haline getirmişler. Bu satırları yazarken en çok edebiyatı düşünüyorum. Ciddiyet, edebiyata, galiba lugal paralaması hastalığından miras kalmış. Nihayet o hale gelmiş ki bir edebiyat eserinin ciddi sayılabilmesi için anlaşılabilir bir dille yazılması şart olmuş. Bir makalede hiç bir fikir bulunmayabilir; ama mutlaka cafcıflı bir dille yazıl-

malıdır. İstedığınız kadar fikir söyleyin, açık bir dille, halkın diliyle konuşuyorsanız beş para etmez. Satamazsınız kendinizi. Mesela bir yazar vardır, son zamanlarda bir siyasi parti tarafından kiralandı, senelerdir aynı fikirleri geveler durur. Söyliyecek hiç bir şeyi kalmamıştır. Ama yine de ciddiye alınır.

Sebebi o cafcıflı dille konuşması, bir Hacivat edasıyla yüksek perdeden konuşmasıdır. Kulağını mı gösterecek? Kestirme yoldan göstermez. Edebiyatın da kendine mahsus âdabı vardır. Kolunu ensesinden dolaştırır,

Bir gün Düzce'de bir otelin sahibi ile konuşuyordum şair olduğumu öğrenince ağzını birden değiştiriverdi, mukaddem, mehma falan gibi kelimeler kullanmaya başladı

öyle gösterir. Hiç bir yazısını okuyamıyorum. Arada sırada bir tek cümlesi gözüme ilişiyor. O ciddiyet yıldızının altında sırtan fikir boşluğu rikkatime dokunuyor. Bir gün o biçim adamlardan biri ile konuşuyordum. Bana bir aralık "Vezinsiz kafiyesiz şiir- lere ne dersiniz?" diye soracak oldu. Ama kitaplara has olan o dil, adamcağızı o kadar zehirlemiş, ciddiyet öyle içine işlemişti ki soracağını düpedüz sormadı. Aradan yıllar geçti, ilk cümlesini hâlâ unutamıyorum. Şöyle başlamıştı:

"Vezinsiz ve kafiyesiz şiir meselesi son zamanlarda efkârı umumiyeği yakından alâkadâr

etmektedir diyebiliriz"

Bu zat, mesela "teşekkür ederim" diyeceği yerde, her halde, şöyle bir cümle kurmayı daha ciddi, daha doğru bulur:

"Sonsuz teşekkürlerimi arz etmekle kesbi şeref eylediğimi bildirmekten mütevellit memnuniyetlerimi beyanla müftehirim."

Bir gün de Düzce'de bir otelin sahibi ile konuşuyordum. İlkin benimle herkesin konuştuğu gibi konuşuyordu. Sonradan, şair olduğumu öğrenince, ağzını birden bire değiştiriverdi. "İki ay mukaddem, mehma imkan, eyleviyetle" falan gibi kelimeler kullanmaya başladı. Herhalde "bir şairle konuşmak, halkla konuşmaya benzemez" diye düşünmüş olmalı.

Bu ciddi insanlar karşısında duyduğum üzüntü, bana, şairliğimi düşündüğüm zaman daha ağır geliyor. Kimi zaman da "Ne olurdu, diyorum. Ben de onlar gibi ciddi olabilseydim!" O zaman ciddiyeti emeğimde aramıyacak, şatafatlı edamla yetinip rahat edecektim. Öyle olabilseydim her halde Rakı şişesinde balık olsam demezdim. Ciddiyeti manasında olan sözler söyler, nutuk gibi şiirler yazardım. Varsın şiir olmasın, rakı şişesinde balık olsam diyeceğime, mesela insanlık kan ağlıyor der, daha çok ciddiye alınırdım.

Ama değil. Ben de biliyorum ciddinin ne olduğunu. Gördüğüm işin iş olduğuna, güç olduğuna inanmak istiyorum. Şiir mi söyliyeceğim, her şeyden evvel şiir söylemeliyim. Romancı mıyım, her şeyden evvel roman. Hiç bir şey olmadan ciddi olmak! Ne yalan söyliyeğim, aklım ermiyor buna.

(Varlık, sayı: 321, 1947)

MELİH CEVDET ANDAY BİZ ŞİİRLERİ SEVELİM

Toplumsal olayları, sanat, din, bilim, politika gibi adlar altında kümeleştirip de, her bir kümedeki kişileri, onların ürünlerini tarih sırasına göre gözden geçirme alışkanlığı, bu etkinliklerin tümünü bir arada görebilmemizi engellemektedir. Diyelim ki Dante'yi şiir tarihine yerleştirdik mi, onun yaşamını çevreleyen siyasal olaylara ancak İtalya tarihinde sıra gelecek ve Dante'nin bu olaylar içindeki yeri, çoğun, bilinmez olarak kalacaktır. Oysa Dante, Tanrısal Komedyası adlı başyapıtında, düşmanlarını cehenneme atar. Kimlerdi bu düşmanlar? Bilmsek de olur elbet; o başyapıtta bizi ilgilendiren şiirdir, bu şiirin İtalyan dilinde nasıl yapıldığıdır.

Bir şiirle o şiirin esin kaynakları, sanki neden-sonuç ilişkisi içindeymişcesine ele alındı mı, şiirin özgül yanı gözden kaçır. Nitekim bir siyasal olayı, o dönemde yazılmış şiirlerle açıklamaya kalkmak da benzer sonucu doğuracak, demek yetersiz kalacaktır. Göstergebilimsel inceleme yöntemlerinin başlıca amacı işte bu yetersizliği aşmaktır. Eski dilbilimin, sözcüklere tarihsel değişim açısından bakması, dilleri birer yapı olarak anlamamızı yüzyıllar geciktirmiştir. Bir dilin tarihsel gelişimini incelemenin gereksiz olduğu anlamına gelmez bu; tarihsel gelişimini bilmek istediğimiz olgunun doğasına öncelik tanımayı vurgular sadece.

Ama sanat, din, bilim, politika gibi olguları öbek öbek, tek başlarına ele alıp tarihsel sıra içinde incelemeye kalktık mı da, bu öbekler arasındaki koşutluklar gözden kaçacaktır. Dante'nin 1302 yılında sürgün cezasına çarptırılması olayı, diyelim, Tanrısal Komedyası'nın şiirsel değerinin oluşmasını etkilemiş midir? Bir şey denemez. Çünkü bir olayla, o olayın esinlediği yapıt arasındaki ilişki, bunlar özdeş doğada olmadı için, neden-sonuç ilişkisi biçiminde bir gerekirciliğe bağlanmamalıdır. Sürgüne giden kişi, kötü şiirler de yazabilir, iyi şiirler de. Benim değinmek istediğim, belli bir dönemdeki çeşitli etkinliklerin yan yana bulunmalarından doğacak olan toplu izlenimdir; bu izlenimin çoğu zaman şaşırtıcı olmasıdır.

E. M. Forster'in Adam Yayınları'nda çıkan Meleklerin Uğramadığı Yer adlı (Armağan İlkini çevirisi) o tadına doyamadığım romanda Dante'nin,

*Nel mezzo del camin di nostra vita
Mi ritrovai per una selva oscura
Che la diritta via era smarrita*

*(Hayat yolculuğumuzun ortasında
düz yolun kaybolduğu karanlık bir
ormanda kendime geldim. Çev: Armağan İlkini)*

dizeleri ile karşılaşınca, kitapları karıştırıp XIII. yüzyıl Floransa'sının tarihine göz gezdirdim; gerçi büyük ozanın şiirinin değerini açıklayıcı hiçbir ipucu elde edemedim, ama gene de Tanrısal Komedyası'nın yazıldığı yıllardaki siyasal, toplumsal olayları öğrenmek bende garip bir izlenim uyandırdı. İçinde yaşadığımız çeşitli olayların, çeşitli uğraş etkinliklerinin bir aradalığı, ilerde tarihçiye kim bilir ne gibi bireşimler (sentezler) yapma ola-

nağını esinleyecek diye düşündüm. Böyle bir bireşimin oluşturulması için, yüzyılların geçmesi mi gerekli yoksa? Trihin, yaşadığımız dönem için vereceği yargıyı bilmeden mi öleceğiz? Dante dirilip de tarihin yazdıklarını okuyabilseydi ne derdi? Hadi şunu da sorayım: "Tarih yanlış yazmış, o günkü durum tarihin anlattığı gibi değildi," deseydi, onu mu, yoksa tarihi mi haklı sayacaktık? Cahit Sıtkı Tarancı,

Dante gibi ortasındayız ömrün

dizesini yazarken, işte Dante'nin,

Nel mezzo del camin di nostra vita

dizesi'nden esinleşmişti ama bu iki ozanı çevreleyen siyasal, toplumsal olaylar hiç de benzeşmiyordu, burada "söz"dü sözünü yürüten, olayları aşmış şiiirdi. Bakın, ben de şimdi söz'ün, şiiirin tarihini, onları çevreleyen olayların dışında değerlendirmeye kalkmış gibi oldum, gördünüz mü?

Yeni bir anayasa hazırlanıyor, şiirler, öyküler, romanlar yazılıyor, yapılar yapılıyor, resim, yonut, müzik yapıtları yaratılıyor, mahkemelerde sanıklar yargılanıyor, paranın değeri düşüyor boyuna, işyerleri kapanıyor, içki tüketimi artıyor, evlenenler, boşananlar, ölenler, darılanlar, barışanlar, yalan söyleyenler, gününü gün etmeye bakanlar... Bunların bireşimini nasıl etsem de çıkarsam ortaya!

Oturmuş bu yazıyı yazıyorum. İçimde işimi yapıyor olmanın erinci... Neye yarar! Sayıp döktüğüm tek tek olayların bir aradalığını kendime açıklayamadıktan sonra.

Geçenlerde genç ozanların yeni çıkan ilk kitaplarından söz açtım. Bu şiirleri, öteki etkinlik alanları-

nın ürünleri içinde değerlendirmeye kalkmadım, olamayacağımı bildiğimden. Beni ilgilendiren, öveğim şiirlerle karşılaşmış karşılaşmayacağımı. Doğrusu, bana coşku veren bir ürüne rastlamadım o kitaplarda.. Ama onlardan sonra gelen Gömleğim Leylâ Densli adlı şiir kitabı beni çok sardı. Bu yazıya, Abdülkadir Budak'ın şiirlerini konu edineyim diye başladım, ama söz beni aldı nerelere götürdü!

Abdülkadir Budak'ın nerdeyse bütün şiirlerini sevdim. Bunları tarihsel yerine oturtmak kaygısından bana ne! Sevdiğimiz şiirleri

sevelim, sevdirmeye de çalışalım, onların toplumsal süreç içindeki yerini, ilerde belirleyen olur mu, bilemem.

Abdülkadir Budak'ın kitabından bir şiiri aktarmakla yeteneğim bu yazımda. Daha sonra onun şiirlerine yeniden döneceğimi umuyorum.

Şiirleri sevmek bize yetmez mi dersiniz... Belki de birbirimizden habersizce bir bütünü oluşturuyoruz. Onun anlamı şimdiden belli olmaz ki! ■

(17.9.1982)

* "Yiten Söz" adlı kitabından

GÖRÜCÜLER GELECEK

*Kaldır yapma çiçekleri
Güller getirdim çarşıdan, yerine onları koy
Dantelleri ser divana, gecikme
Yardımcı ol ne olur bu telaş öldürecek
Silinmek üzereyken ellerimin kınası
Ah güzel anneciğim görücüler gelecek*

*Allığımı bulamadım, ya rimelim nerede
Sabah baktım çekmecenin üstteki gözünde ydi
Heyecandan nerdeyse düşüp bayılacağım
Hadi sallanma anne düzelt tülü, perdeyi*

*Pembe mumlar da aldım, ışıklar sönebilir
Yeniden sildim camını duvardaki resmimin
Saydım çay bardaklarını, yeter de artar bile
Terzi Nihal'in diktiği giysimin yakasına
Bu kez de mavi taşlı broşumu takacağım
Kuş sesleri karışacak küflenmiş ağıdım*

*Üstünde mermer tabla, içinde ayna bulunan
Konsola çekidüzen verdiğim yetmez mi ki
Ev gitmemi istiyor, kızın solgun bir çiçek
Kristal kül tablasını şuraya koy istersen
Elini tez tut anne, görücüler gelecek.*

Abdülkadir Budak

ÇETİN ALTAN EDEBİYAT YAŞASIN MI, ÖLSÜN MÜ?

Sözle anlatmak, yazıyla anlatmak... İnsana özgü bir tılsımdır ikisi de.

Ve bu tılsım, insanlık hazinesine mal olacak bir güzellikle zamana dayanacak bir sağlamlığı da yaratmaya başladığı zaman sanata dönüşür.

Ölümlü insanın, geçmişi, hali ve geleceği aynı havanda döver her kuşakla yeniden ölümsüzlükte buluşması vardır bu sanatta da...

Raflarda, dolaplarda, sandıklarda cansız tuğlalar gibi duran kitapların kaybolmuş yaratıcıları, kendilerini kim okumaya kalkarsa, onun öz derinliğinde yeniden dirilir, yeniden bahçele-

nir, yeniden başlarlar yaşama...

Her çevrilen sayfa, o sayfayı çeviren parmağın o günkü canlılığına kendi görünmez canlılığını ekler ve ne geçmiş dinler, ne hal, ne gelecek...

İnsanlık, gelip geçen insanlarla böyle karar kendi sonsuzluğunu...

***

Böylesine güçlü bir sağlamlık ve böylesine üst düzey bir estetikle işlenmiş anlatımlar neleri anlatırlar?

İnsanın hem insanla, hem toplumla, hem doğayla, hem de kendisiyle olan ilişki, iletişim ve serüvenlerini anlatırlar.

Grevlerin anlatımı da bunun içindedir, aşkların anlatımı da; yoksulluğun, ölümün, uzayın anlatımları da...

Anılar, düşler, gözlemler, düşünceler, yozluklar, orostopoluklar, hergelelikler, cinayetler, yalanlar, yiğitlikler...

İnsan, başladı mı anlatmaya insanla onun serüvenini, bilmeden armağan etmeye başlar insana insanlığı...

***

Böyle güzelim bir armağanı gereksiz görenler de vardır. Ne neyin anlatıldığına ilgi duyarlar, ne de nasıl anlatıldığına..

Sanırlar ki kendi alışkanlıklarının dışındaki bir yığın yapay, süslü ve içi boş sözden ibarettir edebiyat... Onun için de, işlerine gelmeyen bir lafı, yahut bir gerekçeyi reddederken biliyordunuz ne derler:

-Bırak şimdi edebiyatı..

'Varlıklı olma' tutkuları, dövüşleri ve yarışlarının kargaşasında, 'var olma'nın da "konuşma" kadar eski muskası, edebiyatın koynunda durur gizli ve gizemli..

Bir doğa dilidir edebiyat, insanı ve kalemi aracı olarak kullanan. O yüzden de bütünleşir ölümsüzlükle doğa gibi...

***

Romanlar, öyküler, denemeler, piyesler, mektuplar, şiirler... Yüzlerce yıl, binlerce yıl...

Hangisine uzatsan elini, sende yeniden canlı.

Ve sen de onlara bir şeyler eklemeye çalışarak geçirmişsen yılları.

Lehim tutar mı, tutmaz mı kim bilir? Tutarsa eklenir. Tutmazsa da eklenmez.

Ama yine de koca bir ömrü 'var olma'nın muskasını ararken geçirmemiz anlıyanlarca bilinen bir tadı vardır.

Lehim tutmadığı için ziyan olmuş sayılsa bile..

Edebiyatı yaşayan, yaşatan ve öyle yaşlananlar; binbir değişik hayatla yaşayıp yaşanırlar.

Onun dışındakiler ise minüs-kül bir zaman içinde sadece kendileri kadar..

Edebiyatı öldü saymak, kendini azaltmaktır. Tongaya basmak için usulca bağıralım:

-Yaşasın edebiyat. ■

ZEYYAT SELİMOĞLU "OKURLUK SERÜVENİM"

Yeniyetmelik günlerimden bu yana neler okudum, nasıl bir okuma sürecinden geçtim? İlk okuduklarım olarak o günlerden özellikle iki dergi gündeme geliyor: "Çocuk Sesi" ve "Mektepli" Ardından, "Arsen Lüpen" ciltlerini, "Pardayanlar"ı anımsıyorum. Sonra, "Define Adası", "Robinson Cruzoe" kitapları gözlerimin önünden geçip gidiyor, ama beni oldukça etkileyerek! Ömer Seyfettin'in öyküleri, Peyami Sefa'nın "Hariciye Koğuşu" da okuma dağarcığımdan önemli eserler olarak çıkıp geliyor. O günlerde gizliden okumak zorunda kaldığımız, ama Türkçe'nin en güzel örnekleri olma özelliğini hiç yitirmeyen, Nâzım Hikmet'in "İstiklal Savaşı Destanı" ile "Memleketimden İnsan Manzaraları" değişik taddaki şiirler! Gizliden okuma deyince, evdekilerden gizleyerek okuduğum bir kitabı da burada anmadan geçmemeliyim: "Kaymak Tabacı". Onu da okumuşumdur elbet.

Babamın deniz ticaret işiyle ilgili olarak, denizden, özellikle denizcilerden kaynaklanan kitaplar da her zaman ilgi odağı olmuştur. Çevremizde sürekli bu konuda insanların varolması, onların renkli dünyalarından, renkli serüvenlerinden etkilenmiş olmam, bu konulardaki kitaplara ilişkin bir ilgi alanı doğurmuştur elbette. Denizdeki,

başka her yerdekenden daha kuvvetli olan ferahlık, özgürlük havası da beni etkilemiş olsa gerek. İşte Jack London'un "Martin Eden"i, Melville'in "Moby Dick-Beyaz Balina"sı, Hemingway'in "İhtiyar Balıkçı"sı bu türden eserler. Halikarnas Balıkçısı, edebiyat ürünlerinden çok, ilginç kişiliğiyle, özellikle kuru bir bölge olan Bodrum'a, doğayla, doğanın yeşilliği ve canlılığıyla renk katmış olmasıyla ilgimi çekmiştir. Ama Sait Faik'in öyküleri, bizim kuşak için bir yenilik olarak ortaya çıkmış bir edebiyat ürünü olarak okuma dağarcığımdaki yerini almıştır. Onun "Son Kuşlar", "Sivriada Geceleri", "Menekşeli Vadi", "Sinağrit Baba" adlı öykülerini yerine konulamaz öyküler olarak görürüm. Etkileme gücü açısından bir "Sinağrit Baba" öyküsünü Hemingway'in "İhtiyar Balıkçısı"nın yanına hiç ikirciklenmeden koyabilirim.

Lise eğitimini yaptığım Alman Lisesinde ne yazık ki çağdaş Alman yazarlarını okuyamamıştık. Nazi rejiminin eğitim programında yalnız Alman klasikleri yer alıyordu, Goethe, Schiller, Kleist gibi... Okul sıralarında on-

ları okuduk. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Borchert'ten başlayarak, savaş sonrası çağdaş Alman yazarlarını, onların dünyaca tanınmasını sağlayan savaş izlenim ve anularından kaynaklanan savaşın ve savaş sonrasının zorluklarını, çöküntülerini yansıtan öykü ve romanları zevkle okuyabildik. Bu eserler bir tür yeni bir edebiyat akımı doğurmuştu, çok canlı olarak yetkin ve yetkili kalemlerce ortaya konuluyordu. Heinrich Böll, Günter Grass, Wolfdieterich Schnurre, Siegfried Lenz, Hans Erich Nossack okumuş olduğum çağdaş Alman yazarlardan bazıları. Çağdaş Amerikan edebiyatından Faulkner, Hemingway, Steinbeck ilk sıraları alıyor. Hemingway kısa uzun öyküleriyle özellikle "İhtiyar Balıkçı"sı, Steinbeck'in "Gazap Üzümleri", "Bitmeyen Kavga" ve "Fareler ve İnsanlar"ı anımsadığım kitaplar. Ruslardan Gogol ile Çehov'u sevmişimdir. Dostoyevski elbette çok önemli olmakla birlikte aynı oranda zevkine varamadığım bir yazar, belki de özel bir sabır istediği için! Romen yazar Panait Istrati'yi rahmetli Yaşar

Nâbi'nin başarılı çevirisinden çok zevk alarak okumuşumdur. İnce, yoğunlaştırılmış kitaplara daha bir yakınlık duyarım, ama bu eğilim, Tolstoy'un "Savaş ve Barış"ı karşısında geçerliliğini yitirir; o kitabın dünya edebiyatının temel taşlarından biri olduğunu düşünüyorum. Burada, bizim Türk okurunun sanırım pek tanımadığı, ne var ki mizah ile hüznü ustaca harmanlayabilen Çek yazar Bohumil Hrabal'ı anmak isterim.

Dümdüz bir üslûpla yazan değil de anlatımında artistik pırıltılar bulabildiğimiz, değişik ve şaşırtıcı tatlar getirebilen yazarlara özellikle ilgi duyarım: Borchert, Schnurre, Hrabal, Marquez... bunlardan aklıma ilk gelenler!

Ama bu kuralın elbette istisnaları da yok değildir.

Çoğu kuzeyli yazarlar gibi dümdüz bir anlatımla yazan Siegfried Lenz'in bir "Savaş Sonu" adlı kitabından özellikle zevk alarak, o ince kitabı, hiçbir yayıncıyla öngörüşme yapmaksızın, çevirmeye başlamıştım. Kitabın sonundaki trajik sahne beni çok etkilemişti. O son'da iki assubay, kendi kuvvetlerince kurşuna dizilerek öldürülür. Aslında savaş bitmiştir ama, resmen henüz açıklanmamış olduğu için çabucak kurulan savaş divanının kararı uyarınca acele kurşuna dizilirler. Oysa o iki assubay insancıl dav-

ranmak istemişlerdir sadece!

Fransızca yazan yazarlardan Albert Camus'nün "Yabancı"sı, "Vebe"sı, St. Fxupery'nin "Küçük Prens'i (o kitabın çok özel bir yeri olduğunu düşünürüm) unutulmamalı, bu arada, Yunanlı Kazancakis'in "Zorba"sını, Amerikalı Norman Mailer'in "Çıplak ve Ölüsü"nü, İtalyan Curzio Malaparti'nin "Can Pazarı"nı, anımsamalıyım. Güney Amerikalı Asturias'in "Sayın Başkan"ı, Polonyalı Tadeusz Borovski'nin "Taşlaşan Dünya"sı, ve öyküleriyle Boris Vian da unutulmaması gerekenler. Arada, hemen anımsayamadıklarım da var elbette, ama hemen şimdi, bereket anımsadığım bir temel taşı, Cervantes'i, onun

"Don Kişot"unu, hepimizin, içimizde ruhundan esintiler taşıdığımız Don Kişot'u, unutmayayım. Ve bir yanıyla bir Osmanlı yazarı görünümündeki Ivo Andrić, ve onun "Drina Köprüsü", "Bosna Hikâyeleri"...

Bu yazarlardan hangisinden etkilendiğime gelince, hangilerinden etkilendiğime gelince, işte bu soruyu yanıtlamak hayli zor. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak, belki tek birinden değil, bir kaçından değil, belki de hepsinden etkilenmişimdir ya da hiç birinden... Ama hepsinin de, arada anımsayamadığım başkalarının da, elbirliğiyle beni yazmaya yönelttiklerinin, beni yazmaya özendirdiklerinin yanlışı az, doğruya yakın bir gerçek olduğu düşünülebilir. ■

"ESKİ DEFTERDEN YENİ DEFTERE"

Burada, sırası gelmişken, çevirinin üç türünden söz açmak istiyorum. İlişkili olduğunuz yayınevimize uğradığımız bir gün, yayıncı size şöyle der: "Elimde Almanca bir kitap var, onu yayımlamak istiyorum, sen çevirmek ister miydin?"

Kitabı alır okursunuz, hoşuna gider ya da gitmez, çevirir ya da çevirmezsiniz: Birinci türe örnektir bu...

İkinci türün örneğine gelince, siz kendiliğinizden bir kitap almış, okumuş, sevdiğiniz bu kitabı çevirmeye karar vermişsinizdir. Yayıncıya önerirsiniz kitabı, bir nehrin şimdi tersine akması gibi, yayıncı "evet" der ya da "hayır", sonuç ona göre belirlenir.

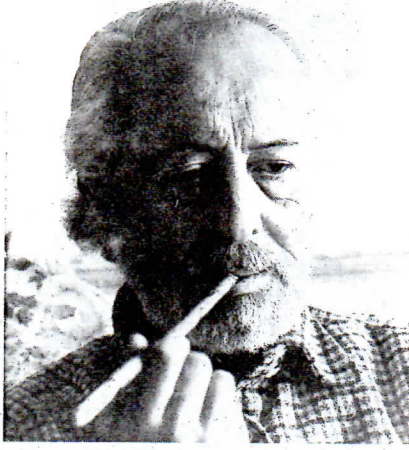
Ama bir de üçüncü türü vardır ki çevirinin, o çeviri yolunun açılması doğrudan size bağlıdır, doğrudan sizin tek başınıza atacağınız bir adımla gerçekleşir. Alıp okuduğunuz bir kitaba öylesine bir yakınlık duymuşsunuzdur ki, bu yaklaşım sizi neredeyse kitabın yaza-

ruyla hısım akraba eder, kardeş eder, ana-oğul, baba-oğul eder, kitabı okuyup bitirdiğinizde, "şu kitabı yazan ben olsaydım ben de tıpkı böyle yazardım" dedirtir size! Bu kitabı çevirme isteği içinizde bir tutkuya dönüşür, hem de kitabı okuyup kapattığınızda filiz veren bir tutkuya! Artık kitabın basılıp basılmayacağı, yayıncının çeviriyi kabul edip etmeyeceği arka plana itilmiştir. Bu kitapla sizin aranızda kimse giremez; çeviri, henüz kağıda dökülüyor da olsa başlamıştır artık. Geriye dönüşü olmayan bir yolculuk, lokomotifin tekerleklerine itici gücü basar, lokomotif ileri atılır, kağıt yazı makinesine yerleşir.

İşte böyle bir tutkuyla çevirdiğim ve beni şimdi ülkeler, nehirler, dağlar aşırarak Hamburg'a kadar götürecek kitabı alıp gözden geçirmek için odamdaki kitaplığa doğru yürüyorum.

* "Eki Defterden Yeni Deftere" adlı kitabımdan.

ABBAS SAYAR EDEBİYAT ÜZERİNE

1946 yılıydı. Çok partili yaşama geçişimizin ikinci yılı CHP Genel Sekreteri Hilmi Uran Yozgat'a gelmiş, halkla bir söyleşi yapmak, Yozgatlıların dertlerini dinlemek istemiş. Saat kulesindeki hoparlörden bir ses yayılıyordu dört bir yöne: "CHP Genel Sekreteri Hilmi Uran şehrimizi şereflendirmiştir. Bugün saat on dörtte Halkevi salonunda Yozgatlıların dertlerini ve isteklerini dinleyecektir. Salon herkese açıktır"

Biz de o günlerde DP il müteşebbis heyetini kurmuşuz. İçimiz heyecan dolu. O günlerde yirmi üç yaşındayım. Beş-on partili arkaşla birlik biz de toplantıya katıldık. Genel Sekretere bir şeyler söyleyeceğiz. Zaten sefil, perişan

bir şehir. Biz de söz hakkı bulursak bir kara tablo çizeceğiz. İçlerinde ağzı laf tutan bir ben varım. Hoca Nasreddin bir köye gitmiş. Beş on kişiyle odaya doğru giderken yanındaki kişi konuşup duruyormuş. Hoca adama sormuş:

-Sen bu köyün nesisin?

-Muhtarıyım hoca, demiş. Hoca gülümsemiş:

-Gevezesiyim desene, demiş.

Ben de oraya gidenler içinde sözüm ona en gevezeleriydim.

Halk birkaç yüz kişi alacak salonu doldurdu. Sevindim buna. Kaderiyeci, suskun toplumun bu canlılığı hoşuma gitti. Konuşmalar başladı. Hilmi Uran, İnönü'yü överek başladı sözlerine. Demokrasiye geçiş faziletlerinden söz açtı. Hilmi Uran sanıyorum üniversitede öğretim üyeliği yapmış, oturaklı bir kişiydi.

-Sizleri, Yozgatlıları dinlemek hükümet olarak meselelerinize eğilmek niyetindeyiz. Buyurun Yozgatlılar konuşun.

İyi tanıdığım ve belediye meclis azası olan yaşlı bir kişi ayağa kalktı. Sekretere "hoş geldin" dedi. "memleketimizi şereflendirdin" dedi. Sonra:

-Sayın büyüğüm. Benim bir istirhamım var. Erzurum'dan iki vagon Sürek öküzü yüklemiştik. Sivas'ta katardan vagonları çıkarmışlar. Sizden rica ediyorum. Emir buyurunda ilk trenle mallarımız Yerköy istasyonuna gelsin. Hilmi Uran yalandan başını salladı:

-Başka konuşmak isteyen dedi. Bir iki kişi daha ayağa kalkıp konuştu. Doyurucu hiçbir laf edemediler. Sonra ben söz istedim. Şöyle kısaca bir Yozgat tarihine

değindim. Güne geldim. Yozgat'ın ekonomik durumundan söz açtım. Halkın yoksulluğundan, yokluk yüzünden Kırıkkale'ye, Ankara'ya göç ettiğinden, bin dokuz yüzlerde kırk bin nüfusu olan ilin o gün çaresiz, mütevekkil on bir bin nüfusa düştüğünü söyledim. O aralık Uran'ın yakınlarındaki bir zatın ayağa kalkarak bağırdığını duydum:

-Edebiyat yapma!..

Dinleyiciler bir ona bir bana bakıyorlardı. CHP il başkanıydı bu sözleri söyleyen. Ben de bağırdım:

-Edebiyat medebiyat yapmıyorum. Ben acı bir gerçeği ifade ediyorum. Devletin konularımıza eğilmesini istiyorum. Hepsisi bu kadar.

Hilmi Uran konuşmasıyla araya girdi. CHP il başkanına bakmaksızın:

-Bu genç haklı. Demokrasinin yolu da halkın meselelerine sahip çıkmasından geçer. Teşekkür ederim. O günden sonra "edebiyat yapma" deyimi beynimin içinde dönüp durdu. Onlara göre edebiyat yapmak; ukalalık, artistlik, sahtekarlık sayılıyordu. Ondan sonra politika gereği ilçelerde mitingler yaptık. Ben de hepsinde edebiyat yaptım. Ve bu edebiyatım dinleyiciler tarafından çok alkış topladı. Bu sözlü edebiyatını politikadan el etek çektiğim elli yedi yılına kadar sürdü. Sonra sözlü edebiyattan yazılı edebiyata geçtim. 941 yılında başladığım şiir edebiyatı sonra roman çalışmalarına yöneldi. Fuzuli'nin "Aşk imiş her ne var ise alemde/ilm bir kıl u kal imiş ancak" dediği gibi biz de kendi içimizde yarattığımız fakir edebiyatımızı sekiz romanla şenlendirdik. Yılkı atı, Çelo,

VAH BANA VAHLAR BANA

*Sene doksan üçün tam ortasında
Dumanla kesildi yolumuz bizim
Madımak Oteli alev yasında
Soldu otuz yedi gülümüz bizim*

*Boş hortumda kin kin olup aktılar
Allah-u Ekberle Canlar yaktılar
Din ile Devlete boynuz taktılar
Ne olacak dostlar halımız bizim*

*Doğru geçmez oldu yıldık yalandan
Rüşvetten, soygundan dahi talandan
Bal şerbeti emdik zehr-i yilandan
Actıya alıştı dilimiz bizim*

*Ihracat hayali, ithal hayali
Burundan soluyor tüm bir ehali
Bir çıkmaza girdi milletin hali
"Akıbet dağılır ilimiz bizim"*

*Şeriat kendine Tanrı yarattı
Akılsız aklını zulümle tarttı
Kulun kula zulmü arttı da arttı
Çaputla örtüldü çalımız bizim*

*Hırsız hırsız derildiler geldiler
"Kolumuzu dalımızdan kırdılar"
Ham elmayı yaprak yaprak yoldular
Meyve vermez oldu dalımız bizim*

*Kulluk sofrasında aç aç oturduk
Bir götürdük sonra geri getirdik
Her işin içine sıçtık batırdık
Uzadı vahasız çölümüz bizim*

*Acep Nail neler neler ne ola
"Kısa çöp uzundan hakkını ala"
Yaşam bendimize zulümler dola
Yerinden oynamaz kılımız bizim*

Abbas SAYAR
22.8.1993-AYVALIK

BEKİR YILDIZ

YAZARLAR VE 80'Lİ YILLAR...

Can Şenliği... Bu aralık şu oldu. Biz edebiyat yapacağız derken madde ile olan ilişkilerimiz koptu da koptu. Sonunda bir madde yokluk çukuruna düştük. Edebiyatın insana manada yücelik kazandırırken maddede yoksul halkın düzeyine düşürdüğünü gördük. Ben o halkımla birlik yoksulluğu yaşamayı baş tacı edinmişimdir. Ama bir toplum için bu tablo hiç iç açıcı değildir. Yaşım yetmiş bire döndü. Sanat heyecanını hiçbir zaman içimden kapı dışarı etmedim. Ama insan kendi kendine düşünüyor. Sekizi roman, yedisi şiir on beş yapıt sundum okuyucuya. Üç büyük ödül kazandım. (TRT-TDK- Madaralı) ve el elde el başta dünyada. Ayda Bağ-Kur'un verdiği bir milyon dört yüz bin emekli maaşı ve yaşam. Edebiyat yaptık, böyle olduk...

Kasabanın birinde beline düşkün biri varmış. Yıkanmadan dükkanını açamaz. Her sabah

hamama uğrarmış Ama aksinin biri... Her yıkanıp çıkışında bir şeyinin çalındığını söylemiş. Hamamcı "illallah" demiş. Ve bir gelişinde hamamdan kovmuş. Yıkanmasa olmayacak. Dönmüş ve hamamcıya, "hiçbir şikayet etmeyeceğine üçten dokuza" şart etmiş. Hamamcı "gir öyleyse" demiş. Adam soyunup hamama girmiş. O aralık hamamcı bir donunu, bir gömleğini bırakıp elbisesini alıp gizlemiş. Adam hamamdan çıkıp kabine gelmiş. Bir de ne görsün: Bir don, bir gömlek, bir kuşak. Giyinmiş, hamamcının masasına gelmiş:

-Ağa, demiş. Yemin ettim bir şey söylemeyeceğim. Ama, dini ne imanına ben bu hamama böyle mi geldim?

Biz de sürünmek için mi edebiyatçı olduk? Dininize imanınıza söyleyin!

İşte burada Edebiyat yapmıyoruz... ■

Nasıl demirci demir döver, bankacı para alıp satarsa, günümüz medyası da, insani değerleri paçavraya çevirmektedir. Oysa medyanın ele geçirdiği insanı, biz toplumcu yazarlar, özellikle 80'li yıllara kadar, yüceltmek için ne denli savaşımalar verdiğimizizi bilmem anımsatmaya gerek var mı? Kitaplarımız yasaklandı, yılmadık. Tutuklanıp yargılandık, hüküm giyip cezaevlerine konduk, ama gene de okunduk, okundukça ürettik.

Ama herşey özellikle 1980 askeri darbesi, 1982 Anayasası ve daha sonraki yıllarda Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla, yani ana trafo da çıkan yangınla, emperyalizmin alternatifi olan sosyalizmin, insan-

lığın gündeminden kaldırılmak istenmesiyle, sanatın yarattığı tüm değerler erezyona uğratıldı.

Bir bakıma gafil avlanan insan, giderek güdükleşti. Medya, 1982 Anayasası ve 24 Ocak kararlarıyla, ele geçirdiği toplumu TV ve basın yoluyla narkozsuz ameliyat masasına yatırdı. Sonunda toplumun beyniyle midesi yer değiştirdi. En değerli dostluklar, ailenin bireyleri birbirinden ayırıştırılarak, çöllerdeki kör tavuklar gibi, emperyalizmin uzantısı olan Medyaların sürek avında vuruldu. Gene yüzleri kesilip dövizlerin, hisse senetlerinin üzerine yapıştırıldı.

İşte, son yıllarda edebiyatımızın önüne sürülen böylesi bir toplumda, duyguları ve düşünceleri dolandırılmış insanı, yeniden yaratmak görevi, gene biz toplumcu yazarlara düşmektedir. Bu yeniden kaleme sarılmanın da bir sıralaması olması gerekir. Ne denli kırgın ve umutsuz da olsak, örgütsel kenetlenmeyle, sanatsal olanla politik olanı eşleştirip 1982 Anayasasının değiştirilmesinde katkıda bulunmak, 1982 Anayasasının arkasına gizlenen özellikle sosyal demokrat politikacıları sorgulamak ilk görevimiz olmalıdır. Eğitimle Kültür Bakanlığınının yerlerini değiştirip çağdaş edebiyatın okullarda okutulmasını sağlamak, böylece ileride birer okur olacak öğrencilerin çoğalmasına katkıda bulunmaktır. Gene gazete yazarlarıyla, gerçek edebiyatçılar arasında, yıllardan beri süregelen haksız rekabeti önleyip yaratıcılığı, medyaların güdümünden kurtarmaktır.

Yakın zamana kadar gerek dünyada, gerekse ülkemizde, haksızlıklara, antidemokratik uygulamalara, sınıfsal örütlenmelere karşı savaş verirken, kapitalizme, daha doğrusu emperyalizme karşı alternatif

olarak var olan sosyalizmin yıkılan deniz fenerlerini yeniden onarıp emperyalizmi, insanın varabileceği son durakmış gibi kabul ettirme ihanetini, insanoğlunun utancından kurtarmalıyız.

Yazımı bitirirken, ilk hak arama özgürlüğüme bir örnekle başlamak istiyorum. Aşağıdaki yazı, Kültür Bakanı Sayın Fikri Sağlar'a açık mektuptur. Sunuyorum. ■

Sayın Fikri Sağlar, Kültür Bakanı

Uzunca süreden beri, Bakanlığınızca, Halk Kütüphaneleri adına yayınevlerinden satın aldığınız kitaplar konusunu izlemekteyim. Gerek yazar, gerekse satın aldığınız kitaplardaki gelişi güzel seçimlerde, sanıyorum önceden saptanmış kural veya kurallar uygulanmamaktadır. Oysa Halk Kütüphaneleri toplumun her kesiminden okurun yararlanacağı nitelikte olması ve bu bağlamda, yayınlanmış veya yayınlanmakta olan her kitaptan eşit sayıda alınmasının en doğru yaklaşım olacağı kanısındayım. Yıllarca 141, 142 hatta 163. maddeler nedeniyle zaten kitaplar yasaklanmış ve Sizin de zincire vurulmuş pek çok yayını topluma kazandırmış olduğunuz kuşkusuz saygıyla karşılanacak bir girişimdi. Ancak bu demokratik tavrınız giderek, kişisel olarak söylüyorum, Halk Kütüphaneleri adına yayınevlerinden satın aldığınız kitaplar konusunda beni kuşkulandırmaktadır.

Bağlı bulunduğum Cem Yayınevinden de pek çok kitap satın alındı. Bugüne kadar benden de, sembolik de olsa birkaç yüz kitap alınacağını haklı olarak bekledim. Bu beklentim bugüne kadar gerçekleşmedi.

Sayın Fikri Sağlar, şimdi, bir sızlanma değil, bir hak arama alışkanlığımla soruyorum: Temsil ettiğiniz Bakanlığınız neden benden hiçbir kitap almamış ve Sizden önceki iktidarlarca zaman zaman yasaklanmış bir yazar olarak aynı yasakçı tavrı bana karşı neden uyguladınız? Bu konuda, sorumun yanıtını gerekçeleriyle bildirmenizi Sizden rica ediyorum. Umarım dileğimi yerine getirirsiniz. Eğer getirmiyecek olursanız sanmayınız ki, ne Başbakanınıza, ne de Cumhurbaşkanıya başvuracağım. Şikayetim, okurlarıma daha doğrusu sizleri iktidar yapan seçmenlere olacaktır. Saygılarımla.

Bekir YILDIZ

LÜTFİYE AYDIN

METİN YAŞADI

*"Dönüş yok gereği düşünülmedi,
Bile bile geldim ben bu yarın başına
Geçtiğim yollar ardımsıra düdüldü."*

Bu dizeler Metin Altıok'un. "BEN ÜZRE" başlıklı üçer dizelik şiirlerinden biri. Kimbilir ne zaman yazdı? Dahası ben 1969 ya da 70 yılında çok sevgili ortaklaşa bir insanımızdan, değişik zamanlarda ikimizin de öğretmeni olan o saygın kişiden Metin'in adını işittiğimde, sanırım yolun başında ama çok umut veren bir ozandı Altıok. Sevgili hocamızın "Metin'e yazık olmasa bari" diye dertlenip kaygılandığını bugün gibi anımsıyorum.

Sonra değişik zamanlarda, değişik yayın organlarında şiirleriyle karşılaştım. Evet, çok özgün bir ozandı. Avaz avaz bağırmanın, ancak bal gibi kavga şiirlerinin ozanı. Epeyce şiirini okudum da, nedense bende en çok iz bırakanı "Yıkıcılar Geldiler" diye başlayan şiiri oldu. Hep düşündüm. O şiirde anlatılan yıkım yalnızca- diyelim Öveçle'de, Altındağ'da- gecekonduları mı kastediyordu, yoksa başka şeyleri de mi?

Yıllar geçti. Ben Ankara'ya geldim, O'nun Ankara'dan gittiğini işittim. Yıl 1983 ya da 84 olmalı. Toplum Kitabevinde karşılaştık. Yanında çocukluktan genççizliğe geçmek üzere-belki-olan Zeynep'le birlikteydi. Çocuğun-genççizinin babasını çok sevdiği nasıl da belirgindi. Metin Altıok

bir uranyum kaynağı gibi göründü bana nedense. Ufak tefek ama kocaman bir adam. Ellisine varmamış ama bi yaşında biri. Çok ünlü, çok ünsüz. Sözüün özü, bir sürü çelişkiyi yaşattı bana. Yalnızca o günkü gözlemlerimde elbet. Sanatın özünde çelişki varsa, sanatçının da çelişkisi vardır, olmalıdır. Dümdüz yaşayan kişiden sanatçı, özellikle de şair olabileceğini hiç sanmıyorum.

Metin Altıok şiiri içimde gizli bir sürgün gibi yaşadı durdu. O sanırım Bingöl'e dönmüştü. Ara sıra dergilerde görünüyordu yine. Sık sık değil. Ancak bir görünüyor, pir görünüyordu.

Sonra Ankara'ya geldiler temelli. 90'lı yıllar olmalı. Sağda solda karşılaştık. İkimizi yakınlaştıran ortak şeyler vardı. Örneğin O'nun İzmir'li oluşu benim İzmir gelini oluşum, dahası orada üç yıl okumuş olmam yüzünden bizi bağlayan Ege duyarlılığı, Ege türküleri. Sonra, az önce sözünü ettiğim öğretmenimiz; Sevgili Belkıs Zincirkıran. Dahası başka ozanların şiiri. Bu şiirler üzerinde söyleşilerimiz, tartışmalarımız. Ben Metin'den çok şey öğrendim şiir konusunda, itiraf ederim. Çünkü O, şiir kuramı üzerine kafa yoran az bulunur ozanlarımızdan birisiydi. Hiç unutmam, Konur Sokak'ta "Sahne" diye bir yerde şiirin ne olduğunu anlatmıştı. Eline düz bir kağıt almış, "Biçimle öz, işte bu kağıdın birbirinden ayrı ama ayrılmaz iki yüzü gibidir. Özü biçimden ayrı ele alamayız." demişti bir yerde. Metin'le dostluğumuzu pekiştiren en önemli ögeyi de söyleyeyim. Sevgili Nebahat. Metin'in eşi, arkadaşı, dostu...

Aklımda bir fotoğraf var. Aynı fotoğraf şimdi albümde duruyor. Bir gün "gel yahu" dedik, "İkimiz bir fotoğraf çektirip İzmir'e gönderelim. Hocamız ikimizi de çok

sever. Tanışmamız için sevinisin, gönensin biraz."

O fotoğrafı adresine ulaştıramadım ya da ulaştıramadık. Meğer o günlerde yitirmişiz Sn. Zincirkıran'ı. Bu kötü haberi de, bir iki yıl önce Gönen'de, Aydoğan Yavaşlı vermişti bana. Salon sanki başıma yıkılmıştı. Hani şu Madımak Otelindeki yangının tornasından geçen, aynı bölmede kavrulduğumuz Aydoğan Yavaşlı. (Bu da bir raslantı belki. İkimiz de aynı bölümde, eşlerimizle birlikte uyanık.)

Hayat, birçok acıyı bastırmayı öğretmişti bize. O acıyı da bastırdı. Sonra Metin'le edebiyat söyleşilerinde, imza günlerinde birlikte olduk. O bazı programlara gelemedi, amiyane tabirle onun yüzünden ben fırça yedim. Bu da garip bir başka raslantı. Bir araya geldiğimizde ironi hiç eksik değildi.

Gülüştürmelerimiz de... Sanki bin yıllık dostumdu. Asıl benzerliği söylemedim. Metin kendini Batı'dan doğuya sürgün etmişti; bense doğudan batıya; bir garip sürgündük işte. Metin fazladan "Kendinin avcısı"ydı ayrıca. Bunu belki herkes yaşadı ama ilk söyleyen, üstelik en güzel söyleyen Metin Altıok oldu.

Aklımda Belediye İmar Müdürlüğü Salonunda yaptığı konuşma. Bir şiir tadındaki söyleşi. Adı, sanırım "Benim Ankaram" idi. Begül Pastanesi diyordu. Celal Atik, kızı Zeynep, kestane ağaçları, Cemal Süreyya.. Enfes bir konuşmaydı. O zaman, Altıok'un düzyazılarındaki başarısının ipuçlarını da yakalmıştım.

"Yüzlerce soru/Vardı aklımda/
Kulaklarımda/Bir garip uğultu./
Ölümü kullanamazdım,/ Biryerlerde/Birilerine/Mutlaka ayıp olurdu." diyordu "Acılarla Sorularla" başlıklı şiirinde. Şimdi

ben de 'ölüm'ü kullanamıyorum. Metin'e, öteki dostlara ve yakınlarına ayıp olur diye. Ancak, "ne yazık ki yaşıyoruz" diyorum. Dahasını söyleyeyim; onların öldüğüne de hâlâ inanamıyorum. Bir gün kesinlikle karşılaşacağız gibi fantastik bir duygu bu. Belki Sakarya'da, Karanfil Sokak'ın başında belki. Ya da Karamürsel'in oralarda, Güvenpark'ın yanında. Nebahat'la birlikte Sokullu dolmuşlarından inmiş olacaklar; güneşli bir günde karşılaşacağız. Metin ya da Nebahat bir espri yapacak, öteki onun yarım kalan yanını tamamlayacak. Yani üçümüz de kendimizle ve başka şeylerle dalga geçip ayrılacağız oradan, ayrı yönlere gideceğiz.

Metin, Asaf, Behçet, Erdal aynı otobüste gittik ama, yollarımız ayrıldı sonra. Onlar ölümsüzlüğe gittiler, ben ölümlülerin arasına döndüm, her gün yeniden ölmek için herhalde. Şimdi "çok şükür yaşıyoruz" desem de zaman zaman, boşverin. Metin ne diyordu bir şiirinde?

*"Oysa ben kaç yıldır
Kaç acı eskittim
Unuttum
Kaç ölüm gördüğümü
Bir omuzumun
Alçaklığı ondandır.
Taşdım kaç kişinin
Kanayan tabutunu"*

dediğine göre, Metin ölmedi. Behçet de öyle, Asaf da, Asım Ağabey, Erdal, o güzelim otuz çoçuğumuz da... Hepsi.

Madem Metin'in yaşadığını söyledim, Sivas'a gidişimizi de anlatayım:

Sanırım ikinci otobüsteydik. Şöföre yakın bir yerlerde oturan Nesimi Çimen arasına arkadaki yaygaracı gruba ters ters bakıyordu. Biz, çıkış kapısına yakın bir yerlerdeydik. Eşimle yanyana. Arka-

daki koltukta Burhan Günel sanırım tek oturuyordu. Behçet'le Metin de Burhan'ın ardındaki koltukta. Ben çıkışa yakın bir yerlerde olan arkadaşım Demet Işık'ı yalnız bırakmak istemiyordum. Çünkü Demet oradakileri pek tanııyordu. Yalnızlık duymasın diye O'nu sık sık gidip dönerken, Behçet'le Metin'in yanlarından geçiyordum. Elbette takılarak, laf atarak. Ancak son derece yaşama dönük dostlarım, sanki varolan curcunanın dışında başka bir dünyada imişçesine sessizdi. Neredeyse yaşlı diyebileceğim kadar da kaygılı. Eşim Cafer Can Aydın, Burhan Günel, ben şarkılar söyledik, ikisi hiç katılmadı. Can'ın 'Bay Sakal' diye takıldığı Asaf, elinde bir termosla dolaşıp duran Erdal Ayrancı, su tabancası ile şakalar yapan Gülnaz Çolak filan... Ancak iki sevgili ozanın da çıtları da çıkmıyordu. Neden, bilmiyorum.

Sonra Sivas... Elbette aynı mekanda imza yaptık, aynı yerlerde kaldık, yemek yedik. Fakat yine nedense onları hiç Sivas'ın cehennem ortamında anımsayamıyorum. Günler sonra Buruciye Medresesi önünde çekilen topluluk fotoğrafı geçti elime. Birinci gün çekilen fotoğraf. O an anımsadım. "Tabii, öyleydi" dedim. Unuttuklarım arasından ışıklı bir anı parçacıtı. Ya da yangından kurtulmuş bir eşyaya sevinir gibi. Sevgili Nebahat'ın aylar sonra getirdiği gümüş kösteğime -ki borcunu yakmıştı o- sevinircesine... Fotoğraf çekilmeden önce yanyanaydık Metin'le. Sonra İnsancı Dergisinden Cemile (Çakır) gelince, aramızda ona yer açmıştık.

Sonrasını anımsamıyorum.

Meğer Sivas Tıp Fakültesi Dahiliye Servisinde birlikte yaşam savaşını vermişiz; bunu da bilmiyoruz. Nebahat'ın orada olduğunu

da... Ah bu hain bellek.

İki gün sonra Ankara'ya getirilmişiz. Yanık Merkezinde, sanırım bir gece aynı odada kalmışız; bu da yok. 5 Temmuz günü, çok parlak bir güneşle gözlerimi açtığımda, doktoruma "Behçet niçin gelmedi Naki Bey? Seni görmeye o da gelecekti dediğimi anımsıyorum da, Metin'e ilişkin ne sordüğümü anımsamıyorum. Belki de oralarda Nebahat'ı gördüğümünden Metin'le birşey konduramadım günlerce. Daha doğrusu ne olup bittiğini bilmeden yattım. Meğer bitişik odada Metin yatıyormuş o sıra. Durumunun umutsuzluğu sürüyor.

Artık onlar için "yok" diyorlar. Sahi yoklar mı?

Biz varız, yaşıyoruz.

Küçük Tragedyalar'ın ozanı, büyük bir tragedya yaşadı; hâlâ da yaşıyor.

"Hesap işi Şiirler" in hesapsız kitapsız sanatçısı... "Gerçeğin Öte Yakası" nı görebilen. İzmir Karşıyaka'lı Metin. Dostları Karşıyaka'da yatan Metin Altıok. Hani, "Yeni ölmüş birinin gözlerini örter gibi,

Siyah uzun saçlarından

Usluca geçirdim üzgün elimi" diyen, bir şiirinde.

Ben hiç kimse için bunu yapamadım Metin, başıyla. Sevgili Nebahat, "Sivas Hatırası" adını taktı bana. İnan, adın her geçtiğinde, Sivas Hatırası yazılı bir ağızlık olup tütüyorum. Madımak da hâlâ tütüyor ebonitten bir ağızlık gibi. Her solukta ölümcül dumanlar savuran... Sen sanırım gül ağacı ya da kehribardan ağızlıklarla içerdin birinci sigaranı.

Senin için yasemin ağacından bir tane yaptırarsak?.. Ne dersin dostum? İzmir Karşıyaka'nın yaseminleri pek ünlüdür, bilirsin. ■

SALİM RIZA KIRKPINAR İLE SÖYLEŞİ

Erdal Doğan

Sn. Kirkpınar kısaca özgeçmişinizi anlatır mısınız?

1906 İstanbul doğumluyum. İstanbul Öğretmen Okulu, Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü, İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü mezunuyum. İki yıl Paris'te sanat eğitimi ve öğretimi üzerine incelemeler yaptım. Öğretmenliğim boyunca; Kadro, Yeni Adam, İnsan, Yeditepe, Fikir Hareketleri, Ülkü, Adımlar, Yurt ve Dünya, Yenilik, Akademi gibi birçok fikir ve sanat dergilerini hiç kaçırmayarak izledim.

1953'te gönülden bağlı olduğum Nurullah Ataç'ın önerisiyle T.D.K'na üye oldum. Kurumun bütün etkinliklerine katıldım. İki dönem yönetim kurulu üyeliğini yaptım. Seçiciler kurulunda bulundum. Geniş bir çevrem var; sanat toplantılarını, açık oturumları, panelleri kaçırmamaya çalışıyorum. Tiyatroyu çok seviyorum. En büyük uğraşım kitap okumak; günde

200 sayfaya yakın kitap okuyorum.

Nerelerde görev yaptınız?

Sivas Lisesi, Samsun Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi, Kabataş ve Atatürk Kız Liseleri'nde edebiyat ve felsefe öğretmenliğinin yanı sıra on dört yıl da Güzel Sanatlar Akademisi'nde estetik dersleri verdim. 1968'de kendi isteğimle emekli oldum.

Edebiyat öğretmenliğini tercih etmenizden öğretmenlerinizin etkisi oldu mu?

Elbette, özellikle beni en çok etkileyen Nurullah Ataç, Süleyman Şevket, Ruşen Eşref, İbrahim Necmi Dilmen, Mustafa Şekip Tunç, Hilmi Ziya Ülken ve İ. Hikmet Ertaylan.

Sayın Kirkpınar, zengin anılarınızın olduğunu biliyorum ve bunları derlediğiniz "Salim Rıza'dan Anılar" kitabınızı da okudum. Bu anılarınızdan birini söyleşimize katar mısınız?

nız?

Sevgili Erdal, Yahya Kemal "Kamildir o insan ki yaşar hatıralarla" der. Ben de biraz anılarımla yaşıyorum. Bunlar arasında Atatürk'le olanları en başta gelir. 1925 kıyafet ve şapka devriminin yapıldığı yıl 17 yaşında öğretmen okulu öğrencisi olarak Bursa'da Mustafa Kemal Atatürk'ün yüce katındayım. Öğretmenlerimiz ve arkadaşlarımla M. Kemal'in yanında bir saate yakın kaldık. Konuşulanları dinledik. Müdürümüzün önerisiyle Atatürk'ün hayranı olduğunu bildiğimiz Tevfik Fikret'in gençlere seslendiği büyük ideal şiiri olan "Ferda" ile Atatürk Türkiyesini müjdeleyen yurdumuzun er geç özgürlüğe kavuşacağını dile getiren "Sabah Olursa" adlı şiirlerini okudum.

Atatürk'ün sözleri bugünkü gibi kulağımda "çocuk, ben de bu şiirleri okuyarak yetiştim". İşte Erdal, benim en büyük, en zengin anım budur.

Öğretmenliğiniz döneminde hangi sanatçılarla ilişki içindeydiniz?

Bunlar o kadar çok ki, hemen anımsadıklarım: Ne yazık ki öğrencisi olmadığım, istibdatın en karanlık günlerinde yaşamış, o karanlık günlerde Atatürk Türkiyesi'ni müjdelemiş, geleceğe bakan lâik zihniyeti savunan, her çeşit bağnazlığa karşı olan, ilime, sanata inancını tekrarlayan ve hep gençlere seslenen büyük şair Tevfik Fikret. Saf ve lirik şiirin büyük temsilcisi Yahya Kemal, ünlü sembolist şair Ahmet Haşım, Türk şiirine yeni bir ses kazandıran Nâzım Hikmet, A Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar'ın yanı sıra 1940 sonrası ünlü imzaları: Haldun Taner, A. Muhip Dranas, C. Sıtkı Tarancı, Behçet Necatigil, Sabahattin Ali, Rıfat Ilgaz, Oktay Rıfat, M. Cevdet Anday, Orhan Veli, Salah Bırsel, Marcit Gökberk, E. Ziya Karal, P. Naili Boratav, Yaşar Nabi, Sabahattin Eyüboğlu, Vedat Günyol, Aziz Nesin, Fethi Naci, Asım Bezirci, Azra Erhat, Bedri Rahmi, Halikarnas Balıkcısı, F. Hüsnü Dağlarca, Necati Cumalı, Sami Karaören, Atilla Özkırımlı, Doğan Hızlan, Mehmet Başaran, gibi imzalarla yakın dostluklar kurdum ve yaptıklarını hiç kaçırmadan inceledim.

Öğrencilerinizden edebiyatçı, ya-

zar olanlar var mı?

Öğrecilerimden edebiyatçı, yazar olanların yanı sıra bilim adamı ve müzisyen olanları da var: Cahit Külebi, Vedat Türkali, Selahattin Hilav, Edip Cansever, Kemal Özer, Adnan Özyalçınar, Konur Ertop, Nurettin Sözen, Ahmet Say, Alaattin Yavaşca, Önay Sözer, Cengiz Bektaş, Münir Özkul, Arif Damar, Kenan Bulutoğlu, Ferit Edgü, Demirtaş Ceyhun, Sait Maden, Erol Keskin, Çolpan İlhan, Gündüz Gökçe, Orhan Demircan ve İlky Kasatura öğrencilerimdir.

Deneyimli bir edebiyat öğretmeni olarak, edebiyat kitapları ve öğretimi üzerine düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Tam 40 yıl süren öğretmenliğim boyunca hiçbir ders kitabına bağlı kalmadım. Öğrencilerimi bol metinlerle beslemeye çalıştım. M.E.B. klasikler serisinden hem kendim hem de öğrencilerimin faydalanmasını sağladım. Cumhuriyet Dönemi edebiyatçılarına derslerimde geniş yer verdim. Gençleri sanat ve edebiyat dergileriyle, seçilmiş kitaplarla başbaşa bıraktım.

40-50 yıl öncesinin öğrencileri, kendilerine sanat ve kitap zevkini ve sevgisini aşıladığını bugün de tekrar tekrar anımsıyorlar ve söylüyorlar.

Yeni yazarların yetişmesinde, edebiyat öğretmenlerinin uygulaması gereken yöntem; yeni edebiyata yer vermeleri, edebiyat kitaplarına körü körüne bağlanmamaları olmalıdır.

Edebiyat öğretimi yazarların biyografilerinden çok metinlerle yapılmalı.

Peki Hocam, öğretmenliğiniz döneminde beğendiğiniz edebiyat dersi kitabı hiç oldu mu?

Evet, oldu. 1940-1946 yılları arasında okutulan "Türkçe Metinler" adlı üç ciltlik, Sabahattin Eyüboğlu ve Pertev Naili Boratav tarafından hazırlanan ders kitabı. Ne yazık ki 1950'lilerden sonra bu güzelim ders kitabı öğretimden kaldırıldı.

Son yarım yüzyılda edebiyatın yaşamdan dışlanması için, artık işlevini yitirdiği yerini görsel yayınlara bıraktığı söyleniyor, bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Çok önemli buldum bu sorunuz. Yanıtım ise şu: Edebiyat her zaman var. Bir Raskolnikov, bir Goriot Baba, bir Hamlet, bir Kral Lear herşeyden önce okuyarak tanınır ve sevilir.

Bu söyleşi olanağını bize tanıdığınız ve değerli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Ben teşekkür ederim.

SABAH OLURSA...

*Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nasiye-i
Mukadderatı kavi bir elin kavi, muhyı
Bir ihtizaz-ı temasıyla silkinip şu donuk,
Şu pashlı çehre-i millet biraz gülerse... -o gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayata pek ölgün
Bir irtibatım olur şüphesiz;-o gün benden
Ümidi kes, beni kötrüm ve boş muhitimde
Meraretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni maziye çekmek ister; sen
Bütün hüvviyet ü uzviyyetinle atisin:
Terennüm eyliyor el'an kulaklarımda sesin!*

*Evet, sabah olacaktır, sabah olur, geceler
Tulû-ı haşre kadar sürmez; âkıbet bu sema,
Bu mai gök size bir gün acır; melül olma.
Hayata neş'e güneştir, melal içinde beşer
Çürür bizim gibi... siz, ey feza-yı ferdanın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların edebi iştiyakı var nura.
Tenevvür... asrımızın işte ruh-ı âmâli;
Silin bulutları, silkin zılal-i ahvali,
Ziya içinde koşun bir halas-ı meşkûra.
Ümidimiz bu: ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!*

21 Eylül 1905 (Rübâb-ı Şikeste)

DERGİLERİMİZ

Hiç olmazsa gençliğinde, bir edebiyat dergisi çıkarmayı düşünmemiş yazar var mıdır acaba?

Yazarlar için, dergilerin yeri ayrı... Edebiyatın atar damıdır dergiler yazarlar için, hiç kuşku yok...

Düşünsenize, o ilk yazı denemelerinin gönderildiği dergilerin yolu nasıl gözlenir... Sanki kolay kolay anlatılamazmış gibi dergi yolu beklemenin o doyumsuz tadı... Say ki, sevgili beklenirmiş gibi...

Hele hele, o ilk yazıların çıktığı sayılar...

Gençliğimizde dergiler de çıkarılan yazarların adlarıyla anılırdı genellikle... Yaşar Nabi'nin dergisi, Hüsamettin Bozok'un dergisi, Naim Tiralı'nın dergisi, Vedat Günyol'un dergisi, Celal Sılay'ın dergisi, Ayni Dökmeçi'nin dergisi, Salim Şengül'in dergisi, Memet Fuat'ın dergisi, Cemal Süreya'nın dergisi ve daha niceleri gibi...

İşte istedik ki bu sevgili dergilerimizi de analiz arada bir:

"Dağarcık" başlığı altında, daha ilk sayımızda *Papirüs* dergisinin ilk sayısının kapağı ile birlikte, sevgili Cemal Süreya'nın, *Papirüs*'ün 1969 Eylül sayısında çıkmış "Sorgudadır Yazar" adlı başyazısına yer vermiştik.

İkinci sayımızda da, Nâzım Hikmet'in, yazılarıyla edebiyatımızda olay yarattığı ünlü dergi *Resimli Ay*'i anmıştık, büyük ozanımızın ünlü şiiri "Salkım Söğüt"ü ve Aragon'un "Nâzım Hikmet İçin" adlı yazısını yayımlayarak.

Bu sayımızda da, bir zamanların ünlü edebiyat dergisi olan, değerli ozan Necip Fazıl Kısakürek'in *Büyükdoğu*'sünü anıyoruz. Yanda, *Büyükdoğu*'nun ikinci sayısının kapağı ile ilk sayfasının fotoğrafı var. Necip Fazıl için de, Oktay Akbal'ın son kitabı "Şairlere Ölüm Yok"dan bir bölümü yayımlıyoruz.

BÜYÜK DOĞUYA DOĞRU

Büyük Doğu

- **BÜYÜK DOĞU**, bir mefkûreli isim...
- **BÜYÜK DOĞU** değil hakiketen (ama) derler arkadaşlar... Şu kadar ki, **BÜYÜK DOĞU**'nun ismi değil Şark, Türkistanın sınırları içinde bir hangi bir vatanın sınırları içinde...
- **BÜYÜK DOĞU**, kendisini mekûreli değil, onun içerisinde gerçekleştirilerek bir isim...
- **Büyük Doğu**'ya, Türkistanın kaplı olduğu geniş bir bölgeyi kapsayan bir mekûreli isimdir...
- **Büyük Doğu**'ya, bütün Türkistanın kaplı olduğu bir bölgeyi kapsayan bir mekûreli isimdir...
- **Büyük Doğu**, bir mekûreli isimdir... Şark, Türkistanın sınırları içinde bir mekûreli isimdir...
- **Büyük Doğu**, bir mekûreli isimdir... Şark, Türkistanın sınırları içinde bir mekûreli isimdir...
- **Büyük Doğu**, bir mekûreli isimdir... Şark, Türkistanın sınırları içinde bir mekûreli isimdir...
- **Büyük Doğu**, bir mekûreli isimdir... Şark, Türkistanın sınırları içinde bir mekûreli isimdir...

VAR ile YOK

Kağıt: Yekil. Fikre: Yekil. Bilgi: Yekil. Sanat: Yekil. Çay: Yekil. Hamle: Yekil. Ohay: Yekil. Mâhî: Yekil.

Camaklarda çelik çelik mekûreli var II

Çiğir: Yekil. Çimene: Yekil. Kırma: Yekil. Kırma: Yekil. Demir mekûreli. Nâhî: Yekil. Aralarında buak buak işe var II

Para: Yekil. Nâhî: Yekil. Rabat: Yekil. Dost: Yekil. Gıda: Yekil. Çiğir: Yekil. Dığın: Yekil. Dernek: Yekil. Sıkaklara çelik çelik mekûreli var II

Mâhî: var! Çimene: var! İnan: var! Kırma: var! Kırma: var! Çiğir: var! Tene: var! Tene: var!

Depolarda kâhîrâk II

Tayak: var! Kâhîrâ: var! Sıpa: var! Ökât: var! Tâhîrâ: var! Gâhîrâ: var! Yağur: var! Zaman: var!

Ambarlarda mahul yok II

Alâh: var! Kâhîrâ: var! Tarîh: var! Ansa: var! Alâh: var! Kâhîrâ: var! Alâh: var! Mâhî: var! Rab: var! Çimene: Alâh: yok II

Necip Fazıl KISAKÜREK

Manzara III

"Büyük Doğu" Dergisi'nin 20 Eylül 1943 tarihli kapak fotoğrafı. Derginin 2. sayıs II. Dünya Savaşı'nı kendisine kapak resmi olarak seçmiş. İlk sayısının sunuş yazısında *Büyük Doğu*'nun ilkeleri ve çıkış nedenleri anlatılmakta. Ayrıca Bedri Rahmi Eyüboğlu, Necip Fazıl Kısakürek ve Iskender Fikret Akdora'nın şiirlerine yer verilmiş.

BÜYÜK DOĞU DERGİSİ VE NECİP FAZIL KISAKÜREK

"O bir şairdi, önemli bir şair. Kaç yaşına kadar? Otuz, otuz beş hadi hadi kırk! Oysa seksen yıl yaşadı. Şiirden uzak bir yaşamdı bu. O kadar ki eski güzel şiirlerini de "İdeolojya"sına uysun diye değiştirdi, bozdu. Necip Fazıl'ın genç Necip Fazıl'ın şiirlerini bozmaya hakkı yoktu. Şimdilerde onun şeriatçılık akımının öncülüğüne kendini kaptırmış hayranları, yandaşları 'Necip Fazıl şair ve şeriatçı olarak bir bütündür' diyorlar. Oysa

Necip Fazıl bile kendi kişiliğini üçe bölmüştür. Babıali adlı anılarında, 'genç şair', 'mistik şair', 'sabık şair' olarak. Ben Necip Fazıl'ın 'genç şair' yanına sevgi ve saygı duyuyorum. Nakşibendi tarikatının önce bir müridi, sonra da mürşiti olarak ülkemizde gericilik akımını başlatan Necip Fazıl'a gelecek bir şairi yok eden bir insan gözüyle bakıyorum. Dostluğumuz bozulduktan sonra bile karşılaşmalarımızda 'seni Büyük Doğu Cemiyetinin bir numaralı üyesi olarak benimsemek istiyorum' diyen (Nadir Nadi'nin deyimiyle 'Süper Mürşit') Necip Fazıl Kısakürek'i kendini ziyan etmiş bir insan sayıyorum.

"Yeryüzünde yalnız benim serseri Yeryüzünde yalnız ben derbederim Herkesin dünyada varsa bir yeri Ben de bütün dünya benimdir derim.

Yıllarca gezdirdim hoyrat başımı- Aradım bir ömür, arkadaşımı- Ölsem, dıkecek yok mezar taşı- Kendime ben bile lânet ederim.

Gönlüm ne dertlidir, ne de bahtiyar- Ne kendisine yar ne kimseye yar- Bir rüya uğruna, ben diyar diyar- Gölgeyin peşinde yürür giderim"

Genç şair Necip Fazıl'dan bize kalanlar bir gömü değerindedir. Kimse o dizelerin şairini Abdülhakim efendinin müridi, sonra da şeyhi olarak ortaya çıkan bir başka Necip Fazıl'la özdeşletiremez. Bir kez kendisine "Sizin önemli yanınız sanatçılığınız. Ama nedense şiiri, sanatı hor görerek kücelere verdiniz." demiştim. O da çevresinde bulunan, yeni kişiliğinin yandaşlarına dönerek 'Oktay beni en küçük yanımla sever' demişti!

Gelecekte Necip Fazıl, şiir dünyamızın unutulmaz bir sanatçısı olarak yaşayacaksa, kendisinin 'küçük' gördüğü yanılla yaşayacak..."

Oktay Akbal'ın
"Şairlere Ölüm Yok"
adlı kitabından

ÇİLE

"Evet herşey bende bir gizli düğüm
Ne ölüm terleri döktüm, nelerden
Dibi yok göklerden yeter ürktüğün
Yetişir çektğim mesafelerden

Ufuk bir tilkidir, kaçak ve kurnaz
Yollar bir yumaktır, uzun, dolaşık
Her gece rüyamı yazan sihirbaz
Tutuyor önümde bir mavi ışık

Büyücü büyücü ne bana hıncın?
Bu kükürtlü duman nedir inimde
Camdan keskin, kıldan ince kılıcın
Bir zehirli kıymık gibi beynimde

Lügat, bir isim ver bana halimden
Herkesin bildiği dilden bir isim
Eski esvaplarım, tutun elimden
Aynalar söyleyin bana ben kimim?

Söyleyin, söyleyin, ben miyim yoksa
Arzı boynuzunda taşıyan öküz?
Bela mimarının seçtiği arsa
Hayattan muhacir, eşyadan öksüz?

Ben ki, toz kanatlı bir kelebeğim
Minicik gövdemde yüklü Kafdağı
Bir zerreciğim ki, Arş'a gebeyim
Dev sancılarımın budur kaynağı.

Ne yalanlarda var, ne hakikatta
Gözümü yumdukça gördüğüm nakış.
Boşuna gezmişim, yok tabiatla
İçimdeki kadar iniş ve çıkış.

Necip Fazıl KISAKÜREK
(Çile adlı uzun şiirden bir parça)

Ünlü Bulgar Şairi Blaga Dimitrova Ülkemize Geliyor

Şiirlerinin Türkçeye çevrilmesi ve kitap halinde yayımlanması nedeniyle, ünlü Bulgar ozanı Blaga Dimitrova, Mart ayında ülkemize geliyor.

1991 yılı seçimlerinde milletvekili seçilen ve 19.1.1992 tarihinde de Bulgaristan Cumhurbaşkanı yardımcılığı görevine getirilen Dimitrova, 2 Şubat 1922'de Veliko Tırnova'da doğmuş ve 1945 yılında da Sofya Üniversitesi Slav dili ve edebiyatı bölümünü bitirmiştir. 1946 yılında Bulgaristan Yazarlar Birliği'ne üye olan ozan, 1951 yılında da Leningrat Üniversitesinde doktora tezini vermiştir. Daha sonraki yıllarda "Rodoplar"ın kurucuları arasında yer alan Blaga Dimitrova, sırasıyla **Septemvri** dergisinde ve **Bulgarski Pisatel** (Bulgar Yazarları) ile **Narodna Kultura** (Halk Kültürü) adlı yayınevlerinde redaktör olarak çalışmıştır.

Bugüne değin 13 şiir kitabı yayımlayan ozanın bunlardan başka 5 romanı, 3 oyun, 3 deneme kitabı vardır. Ayrıca, Slav dillerinden başka eski Yunanca, Fransızca ve Almanca'dan Bulgarcaya çok sayıda çeviri yapmıştır.

İsviçre "Lundkvist" Polonya "Pen Klübü" ve "Herder" ödüllerini kazanan ozanın yapıtları bugüne dek Ameri-

ka'da, İngiltere'de, Rusya'da, Fransa'da, Almanya'da, Polonya'da, Macaristan'da, Çekoslovakya'da, Belçika'da, İsviçre'de, Danimarka'da, Vietnam'da, Slovenya'da, Hırvatistan'da, Estonya'da ve Ukrayna'da yayımlanmıştır.

"Dr. Faustina" adlı oyunu Norveç'te sahnelenmiş ve Çekoslovakya'da da radyo oyunu haline getirilmiştir.

Blaga Dimitrova, 1951 yılı Ağustosunda Sofya'ya gelen Nâzım Hikmet'in, Bulgaristan'daki Türklerle tanışmak için yaptığı günler süren uzun gezisinde kendisine eşlik etmiş ve bu gezi notlarını da 1952 yılında yayımlamıştır. Nâzım'ın en az 150 bin kişinin katıldığı 20 mitingte konuştuğu, Türklerle 10 sohbet toplantısı düzenlediği, 12 yerde partinin aktif gruplarıyla görüşmeler yaptığı ve birçok kooperatifin kurulmasına ön ayak olduğu bu gezisiyle ilgili notlardan birkaç kısa bölümü yan sütunlarda bulacaksınız.

Ozanın yayımlanmış kitaplarının adları da şöyledir:

Şiir kitapları: *Sabaha Kadar, Avuçığında Dünya, Tersine Zaman, Nasıl, Yasak Deniz, Gong, Ses, Boşluk, Labirent, Arada, Transit, Anahtar, Gece Hatıra Defteri.*

Romanları: *Kendisine Doğru Yolculuk, Sapma (Reddetme), Korkunç Mahkeme, Çığ, Yüz (Çehre).*

Oyunları: *Dr. Faustina, Beklenilmedik Karşılaşma, Bogomil Kadın.*

Bulgar Kültürü üzerine denemeleri: *Bulgaristan'ın Gençliği, Siyah ve Beyaz Günler, Yolkaşakları (Yordan Vasilev ile)*

Gazete yazıları: *Tahrikler (Kitap halinde yayımlanmış politik ve ekonomik yazılar)*

KADIN OLMAK

*Kadın olmak sancıdır
Sancılanır kızlık çağında
Sancılanır seveda çağında
Anne olursun gene sancır!*

*Ama en büyüğü sancıların
Sancıları birer birer
Tatmamış bir kadın olmaktır!...*

HAMİLE KADIN

*Yürümekte kadın ağır ağır
Yürümekte olanca analık heybetiyle
Dünyanın olanca sancılarına hamile!
Ve şu gürültüler dünyasında
Kendindeki sese kulak veren bir tek O'dur
Ve içinde bir yumruktur
Vur gitsin eder
Delmek ister o dar karanlığı
Güneşe varmak ister!
Ve yaratmak üzere yeniden
Rahmine toplar birer birer
Parçalarını dağılmış dünyanın
Ve korur orada kırılmaktan
Nazik gültüşünü yarınlarmın!
Yarınlara taşır yeryüzünü!*

KOVALAMACA

Saati hep unutuyorum
Zamandan kaçayım diye.
Ama zaman bırakmıyor peşimi
Kamçılıyor beni habire
O kuyruklu yaprak dökümüyle!

Kolumda saatle giriyorum denize
Zamanı boğayım diye.
Ama zaman
Yüzüme yüzüme vuruyor
O köpüren zilhanesiyle!

Saymıyorum saat rakkasını
Bir yana atayım zamani diye.
Ama zaman gelip gelip de
Burnuma konuyor ilk kar tanesiyle.

Saati kurmuyorum akşamları
Zamanı durdurayım diye.
Ama zaman gidip gidip de
Bekliyor beni o soğuk yatakta
Uçup giden aşkla!...

İLİŞKİ

Bir sınır çizgisiyle bölünmekte her şey
Her çizgi bir ilişki başka bir şeyle.

Ağacın gövdesinde kabuk
Ağaç kabukla duymakta rüzgârı, yağmuru...

Sırtı pullarla zirhli balığın
Balık pullarla sezmekte ve duymakta
Sesini dalgalarm.

Deniz kıyılarına gerili
Kıyılarla dokunmakta
Susuz dudaklarına karanın.

Ben bir kadını, kadın,
Mıhlıyım bir kadın derisine
Bu deriyle duymaktayım
Tadını okşanmanın
Ve yaralanmanın acısını!...

Ve biz bir tek
Sınırlarımızla kurmaktayız ilişkiyi evrenle.
Ne denli sınırsız olursak
O denli yalnızlaşacağız
İşte böyle...

Türkçesi Salih Baklacı

**Nâzım
Hikmet
Bulgaristan'da**

Tren, sabahleyin saat altıda Ruse garına yaklaşıyordu. Nâzım Hikmet çoktan hazırlanmıştı, vagonun koridorunda, açık pencere önünde ayakta duruyordu.

-Demek ki Ruse'de, yani eski Rusçuk'tayız!

Bu şehirde birçok soydaşı bulduğunu bildiği için, onlarla yapacağı görüşmelerin heyecanı içindeydi.

Sabahın erken saatleri de olsa, istasyon karşılayıcılarla dolmuştu. Omuz omuza sıkışmış olan Bulgarlar ve Türkler, büyük şair ve barış savaşçısını bekliyorlardı.

Şair, trenin iyice durmasını beklemeden, resmi kurallara da aldırmıyarak, halkın kendisini beklemekte olduğu meydana atıldı. (...) Nâzım Hikmet, herkese, ayrı ayrı unutulmaz örneklerle, şakalar ve atasözleriyle dolu somut cevaplar veriyor. Her sözü doğrudan kalplere işliyor. Yorulmak bilmiyor. Herkese en gerekli, en önemli, en inandırıcı sözler buluyor.

Şiirlerindeki yaşamsal gücün nerden fışkırdığını artık çok iyi anlıyordum. O, halkına köklü biçimde bağlıydı. Bütün düşüncelerini halkına hasretmişti. Basit, cahil insanların bazı soruları karşısında bir an bile tereddüde düşmüyor, şaşırıyordu. Neler sorulacağını sanki önceden kestiriyor, bekliyor ve derhal cevap veriyordu. (...)

Bir ara gazetecilere dönerek şöyle dedi:

-Ben sizin yaşınızdayken, memleketimi yaya olarak dolaşıyordum. Yol boylarındaki küçük hanlarda geceleyip, sıradan insanların konuşmalarını dinliyordum. Doğrudan doğruya halkın ağzından alınmış sözcük ve deyişlerle dolu birkaç kalın defteri yakın zamana kadar korumuşumdur. Halk dili bir hazinedir. Size de tavsiye ederim; her yerde, sokakta, trende, aşevlerinde, özellikle köylerde halkı dinleyin. Hapishanedeyken hiç bir genel görüşme saatini kaçırmıyordum. Demir parmaklıkları büyük bir kapı arkasında yakınlarıyla görüşen hükümlülerin yanında durup, halk arasından gelen annelerin ve kızkardeşlerin kendi yakınları ve hısımlarıyla nasıl konuştuklarını dinliyordum. Ne ilginç konuşmaları vardır, bilseniz! Bu kadar bilgece, bu kadar tatlı, bu kadar heyecan verici sözlere hiç bir kitapta rastlayamazsınız.

Nâzım Hikmet, sanatında dilin büyük bir üstadıdır. Çağdaş Türk şiir dilini yenileyen ve arındıran odur. Ona göre, gerçek şiir, büyük bir sadelik ve yetkinliğe sahip olan halk dilindedir.

*Mart 1952 Blaga Dimitrova
(Türkçesi: Fahri Erdinç)*

Fotoğrafta, "Yaşasın Edebiyat" gecesine katılan; Kültür Bakanlığı'ğı Müsteşarı Sayın Sayın Emre Kongar, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Prof. Dr. Nurettin Sözen, TYS Başkanları Sayın Oktay Akbal ve Sayın Aziz Nesin görülmektedir

"Yaşasın Edebiyat" Gecesi Yapıldı

Sendikamız, kuruluşunun 20. yılında, Kültür Bakanlığı'nın da desteğiyle 7 Şubat tarihinde Atatürk Kültür Merkezi'nde "Yaşasın Edebiyat" adlı bir toplantı düzenledi.

Kalabalık bir izleyici topluluğunun katıldığı gecenin sunuş konuşmasını TYS Başkanı Oktay Akbal, açılış konuşmasını ise İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Prof. Dr. Nurettin Sözen yaptı.

Bakanlar Kurulu toplantısıyla çakışması nedeniyle geceye katılamayan Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın mesajı okundu. Daha sonra ise Aziz Nesin, "Yazarın ve aydının sorumluluğu"nu içeren konuşmasında, radikal islamcı hareketleri ve buna karşı aydın çevresinin sessizliğe gömülmesini eleştirdi. Aziz Nesin'in bu konuşmasının ardından, Arın Karamürsel'in piyano resitali ilgiyle dinlendi.

Gecenin ikinci bölümü ise, İstanbul Devlet Tiyatrosu Sanatçıları; Nur Suabaşı ve Serpil Tamur'un çeşitli şairlerimizin şiirlerimizin şiirlerini okumalarıyla başladı. Bu dinlentiyi, Emekli Edebiyat ve Estetik Öğretmeni Salim

Rıza Kırkpınar'ın, Tevfik Fikret'in şiirleriyle renklendirdiği konuşması izledi.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın 20 yıllık serüveni ise, Sendikamızın ikinci başkanı Demirtaş Ceyhun tarafından anlatıldı. Daha sonra; Prof. Emre Kongar, Onat Kutlar, Erdal Öz ve Atilla Özkırımı'nın konuşmacı olarak katıldığı, Enver Ercan'ın yönettiği "Yaşam ve Edebiyat" adlı açık oturumla gece son buldu.

Ozan Yaşar Miraç İstanbul'a döndü

1982 yılı sonunda şiir toplantıları için Almanya'ya giden üyemiz ozan Y. Miraç, daha sonra evlilik nedeniyle Almanya'ya yerleşmişti. 1988-1993 tarihleri arasında Almanya'daki Türk çocuklarına orta ve lise karma okullarda (Gesamtschule) Türkçe dersi öğretmenliği yaptı.

Yaşar Miraç, Türkiye'deki yeni yarıntısını İstanbul Kuzguncuk'ta ve doğduğu Trabzon'da sürdürmek, yeni çalışmalarını bu iki kentte gerçekleştirmek düşüncesinde..

Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü Verildi

Bu yıl şiir dalında, Cevat Çapa Hilmi Yavuz, Atal Behramoğlu ve Alpay Kabacalı'dan oluşan seçici kurulu, "Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü Hüseyin Atabaş'ın "İlkye Töreni ve Hüseyin Yurttaş'ın "Kıbrıs Tarih adlı kitapları arasında paylaştırdı.

18 Şubat 1994 tarihinde Cemal Rey Konser Salonu'nda düzenlenen bir törenle Yurttaş ve Atabaş'a ödülleri verildi. Ayrıca Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü önümüzdeki yıl roman dalında olacağı açıklandı.

Jean Benet'in Edebiyat Serüveni

23 Şubat'ta Ankara'da Jean Genet üzerine bir toplantı düzenlendi. Fransız Kültür Derneği'nde gerçekleştirilen toplantıda Jean Genet uzmanı olan Albert Dichy, Jean Genet'nin edebiyat serüveni başlıklı bir konuşma yaptı.

Zihni Anadolu İyileşti

Mide ameliyatı geçiren TYS Onur Kurulu Başkanı Zihni Anadolu, şu anda evinde ilaç tedavisi görmekte. Kendisiyle görüştüğümüz Anadolu, gün geçtikçe sağlığının düzeldiğini, ilaç tedavisiyle birlikte istirahatın bir dönem daha gerektiği bildirdi.

Üyelerimizin Dikkatine

Üyelerimizin, yazınsal çalışmalarıyla ilgili bilgileri dergimize ulaştırmanızı bekliyoruz.

Eleştiri Bir Suç mudur?

Üyemiz Aydın Boysan, bir mimar meslektaşıyla ilgili eleştirilerinden dolayı Onur Kurulu'nca kınandığı için Mimarlar Odası Üyeliğinden istifa etti. Boysan, bu karar üzerine, Sendikamıza başvurarak Yönetim Kurulu'nun bir değerlendirme yapmasını istedi.

Aynı zamanda ünlü bir mimar ve Mimarlar Odası üyesi olan arkadaşımız Aydın Boysan, "Arredimento Dekorasyon" ve "M-D/Mimarlık Dekorasyon" adlı dergilerin Aralık 1990 tarihli sayılarında çıkan, mimarlık üzerine kendisiyle yapılmış bir konuşmadaki eleştirilerinden dolayı, meslektaşı Mimar Behruz Çinici tarafından, yaptığı eleştirilerin meslek onuruyla bağdaşmadığı gerekçesiyle, bir dilekçeyle Mimarlar Odası'na şikayet edilmiştir. Ancak, Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu, Behruz Çinici'nin bu başvurusunun Onur Kurulu'na iletilmesine gerek bulunmadığına karar vermiştir.

Bunun üzerine, bu kez de Aydın Boysan, Çinici'nin, gerek dilekçesindeki bazı ifadeler, gerekse gene Arredimento dergisinin Nisan 1991 tarihli sayısında çıkan konuşmasındaki ve bir inşaatı ile ilgili tanıtma broşürün-

deki bazı sözleri üzerine Mimarlar Odasına bir dilekçeyle başvurarak, Behruz Çinici'nin de kendisiyle birlikte yargılanmasını istemiştir.

Ne varki, Mimarlar Odası Onur Kurulu, 9.8.1993 günlü oturumunda konuyu gündeme almış, ama taraflardan her hangi birini cezalandırmak

yerine, "Aydın Boysan'ın, meslektaşlarının olumlu bulmadığı davranışlarını ve mimarlık ürünlerini, kişilikleri incitici ifadelerle ve YAYIN YOLU ile eleştirmesi"ni, "meslektaşlar arası saygı ve sevgiyi zedeler nitelikte" bulmuştur.

Aydın Boysan da, bu karar üzerine derhal Mimarlar Odası üyeliğinden istifa etmiş ve gene üyesi olduğu Türkiye Yazarlar Sendikası'na başvurarak, Yönetim Kurulu'nun, "Yayın yolu ile eleştiri yapmanın meslektaşlar arasındaki sevgi ve saygıyı zedeleyip zedelemeyeceği" konusunda kendisine yazılı bir görüş bildirilmesini istemiştir.

Sendikamız Yönetim Kurulu'nun, Aydın Boysan'a gönderdiği yazı aşağıdadır.

Sayın Aydın Boysan

Yönetim Kurulumuz, 4 Ekim 1993 günlü yazınızı ve eklerini inceleyerek aşağıdaki görüşlere varmıştır:

1- Söz konusu olay, kesinlikle bir TYS üyesinin başından geçmiş olduğu için değil, bir yazı türü olan "eleştiri" konusuyla ilgili olduğu için TYS'nin görev ve sorumlulukları arasındadır.

2- Bilindiği gibi, eleştiri, insan toplumlarında ta ilköğlemlerden beri vardır ve yapılagelmiştir. Ancak, eleştirinin bir yazı türü haline gelmesi XIX. yüzyılın ortalarına rastlamaktadır. Dolayısıyla yazarlığın bir dalıdır. Ne varki, eleştirinin bir yazı türü olması, bu uğraşı (eleştiri hakkını) salt eleştirilenlere bırakmamaktadır kuşkusuz.

3- Gene bilindiği gibi, eleştiri sözcüğü bütün Batı dillerinde Latince criticus sözcüğünden alınmıştır. Latince criticus da, Yunanca Krinein kökünden türemiş Kritikos sözcüğünden gelmektedir. Krinein ise, yargılamak demektir. Bu nedenle, eleştiri de, bir anlamda, sanat eserinin yargılanmasıdır.

4- Bu genel açıklamalardan sonra hemen şunu belirtmek isteriz ki, sanatsal yaratılmanın yargılanması anlamındaki eleştirinin kendisinin yargılanması ve cezalandırılması, gerçekten bilimsel olmaktan çok feodal bir davranış olsa gerektir.

5- Ayrıca, T.M.M.O.B. Mimarlar Odası Onur Kurulu'nun bu kararını,

a) Eleştirinin yayın yoluyla yapılmasını yadırgadığı,
b) Sanatsal eleştirilerin ancak yapıtları konu edinebileceğini savunduğu,
c) ve eleştiriye kınama cezası verebileceğini düşündüğü için onaylayabilmek, gerçekten olanaksızdır.

Çünkü, bir yazın türü olan eleştirinin yayımlanmış olmasını yadırgamak olsa olsa eleştiri kavramından habersizliğin kanıtıdır.

Çünkü, eleştiri, yargıladığı yapıtı bir değerler bütünü olarak görmek zorundadır. Yapıtın bir değerler bütünü olabilmesi için de öncelikle yaratıcısının düşünce yapısında irdelenmesi zorunludur. Çağdaş eleştiri, yapıtın kendisiyle yaratıcısını birbirinde ayırarak ele alınamaz.

Bu nedenlerle, eleştiriye, "meslektaşlar arası saygı ve sevgiyi zedelemek", yapıtla yaratıcısının düşünsel diimyasının birlikte ele alınarak irdelenmesini de "kişiselliği incitmek" şeklindeki feodal yaklaşımlarla kınayıp, yasaklamayakalkışmak, doğrusu gerçekten kınanması gereken davranış olsa gerektir.

Bilgi edinmenizi ve gereğine zahmetlerinizi rica ederiz.

Saygılarımızla

Oktay Akbal
Genel Başkan

TYS Yönetim Kurulu'nda Yeni Görev Bölümü

Haşmet Zeybek Genel Sekreter, Raif Ertem'de Sayman Üyeliğe getirildiler.

Genel Sekreter Gülsüm Akyüz ve Sayman Üye Panayot Abacı'nın Yönetim Kurulu üyeliklerinden ayrılmaları üzerine Raif Ertem ve Enver Ercan asıl üye oldular.

Yönetim Kurulunca yapılan yeni görev bölümü dağılımında Sendikamız Genel Sekreterliği'ne Haşmet Zeybek yeniden seçildi. Sayman Üyeliği'de Raif Ertem getirildi.

Tanık Günler-I (1963-1993)

Kemal Özer

Yordam Yay. 328 Sf.

"Tanık Günler", Kemal Özer'in 1963-1993 yılları arasında tuttuğu günlüğü kapsıyor. 13 ayrı başlık altında sunmak üzere düzenlenen kitabın ilk cildi 8'ini bir araya getiriyor.

Kemal Özer, "bu günlüğe, yaşadıklarımızı, yaşadıkları üzerine düşüncelerimizi, yaptığımız iç ve dış gözlemlerimizi saptamak için" başlıyor.

Birinci kitapta "Şiirler Ozanlar, ozanın hem kendi şiirleri, hem başka ozanlar ve şiirleri üzerine düşüncelerini; Şiir İçin Yerli Yersiz Notlar, bir yıl boyunca tuttuğu şiirsel notları; Sinema Düşleri, sinema yapma tutkusunun serüvenini; Sinema, bir yıl boyunca izlediği filmler hakkında izlenim ve gözlemlerini; Okunanlar İzlenenler, okuduğu kitaplar, izlediği sanat olayları üzerine çözümlemelerini, değerlendirmelerini; Tasarılar Tasarıklar, otuz yıl boyunca yaptığı sanatsal ve yaşamsal tasarıları; Yaz Cehennemi, yazma ve yaratma çabasının bunalımlı serüvenini; Kitapların Mutfağında, kitapların hazırlanış aşamasında ve yayınlanış sonrasında başından geçenleri içeriyor."

Sevda Sureleri

Bedrettin Aykın

Gerçek Sanat Yay. 79 Sf.

1984 yılı "Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü"nü de sahibi olan Bedrettin Aykın, yeni kitabı "Sevda Sureleri" ile okuyucunun karşısına insanlık tarihi kadar eski ve güçlü bir sevi izleğini sürdüren şiirlerle çıkıyor. Aykın, bu kitabında yaşamın güzelliklerini sonsuz kılmamanın sorusunu da soruyor. Şair, zaten o sonsuz güzelliklerin serüvencisi değil mi?

"Açık mı yüreğinin kapısı sevgilere

BEDRETTİN AYKIN SEVDA SURELERİ

Duyuyor musun çağılıştını yaşamın
Yürüyorsa o özsü hücrelerinde
Kaçınıcı baharında olursan ol
Vakit hep bir gülü sulama zamanı"

Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar

Feyza Hepçilingirler

Simavi Yay. 240 Sf.

Edebiyatın çeşitli dallarında ürünler veren ve ödüller kazanan Feyza Hepçilingirler, bu kez "Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar" adlı romanıyla okuyucunun karşısına çıkıyor.

"Kadın sorunu Feyza Hepçilingirler'in romanının yalnızca bir yanını

oluşturmakta. Gerekli kadar gerçekçi, gerekli kadar duyarlı bir kalem, çalışan bir kadının dünyasını dile getiriyor. Kahramanımızın mesleki serüveni bize başka gerçekleri de tatıtmakta: 12 Eylül döneminde üniversitelerimizde yaşanan baskılar, öğretim acınacak durumu, haklarını arayan bir öğretim görevlisinin ibret verici serüveni romanın yer yer acı yer yer gülünç sayfalarını oluşturmaktadır."

HULKİ AKTUŇ

İnsan Aşklarının Külüdür

İnsan Aşklarının Külüdür

Korsan Yay. 144 Sf.

Edebiyatın, öykü, roman, araştırma ve şiir dallarında vermiş olduğu ürünleriyle tanıdığımız Hulki Aktunç'un yeni kitabı "İnsan Aşklarının

Külüdür". Aktunç'un yeni şiirlerini içeren kitap, Metin Altıok ve Behçet Aysan'ın anılarına adanmış.

"Bir kalem dikin toprağıma
İki ucu da açılmış sipsivri
Bir elime bir gece yapraklarına

Bir kalem dikin toprağıma
Tam da erken bahar vakti
Azar da kök salar belki
Elim gece yapraklarına

Bir kalem dikin mezarıma
Yan yana gelmemiş
Sözcükler var daha"

20. Yüzyılda Tiyatro

Aziz Çalıřlar

MitosBoyut Yay. 394 Sf.

"Tiyatronun bütün öbür sanatlardan ayrı özgül özelliğı, tiyatrodaki yaratım süreci ile alımlama sürecinin eşzamanlı olmasıdır. Başka bir deyişle, tiyatro sanatı izleyiciyle birlikte vardır. Ancak, izleyici, tiyatrodaki yalnızca belirleyici olarak kalmaz. İzleyici, aynı zamanda, tiyatronun toplumsal belirtenidir de."

"20. Yüzyılda Tiyatro", Aziz Çalışlar'ın tiyatro literatürümüze kazan-

dırđığı, çağdaş tiyatro deneyimleri ve kuramlarına ait yeni bir kitabı.

Brecht, Meyerhold, Stanislavski, Kandinski gibi "çağdaş dünya tiyatro uygulayımında devrimler, reformlar, yenilikler yapmış başlıca tiyatro adamlarının kuramsal yazılarından oluşuyor."

Sorunlarıyla Çocuk

Yılmaz Elmas

Gerçek Sanat Yay. 198 Sf.

"Sorunlarıyla Çocuk" Yılmaz Elmas'ın uzun yıllar süren eğitimciliğinin birikimlerini dile getiren, çocuk sorunlarına eğilen bir yapıttır.

Yılmaz Elmas, bu kitapta, gerek ülkemizde, gerekse ülkemiz dışında yaşayan insanlarımızın eğitsel sorunlarını, bunun ışığında, çocuk sorunlarını diğer ülkelerin çocuk sorunlarıyla birlikte incelemektedir. "Sorunlarıyla Çocuk", Çocuk Hakları Bildirisinden, çocuk yazınının sorunlarına, oradan çocuğun sağlıklı eğitimi ve gelişimi konularını incelerken de çocuğun sorunlarına "bütünsel bakış"ı da sergiliyor. Bu bakış açısından elde edilen bilgiler ülkemiz çocuklarının sorunlarına okuyucuyu daha duyarlı kılıyor ve yeni yeni sorular sorduruyor.

TAN & U BELE

DEMET YAYINLARI
ÖZEL İZMİR

Ay Geceye Yalnız Doğar

Tansu Bele

Demet Yay. 94 Sf.

"Adına yaşam dediğimiz serüvenin en önemli anlamı olmalıdır PAYLAŞMAK: Ama bütün bir ömür boyu nerde, ne için ve neleri? Dahası nasıl?"

Öykü, anı, gezi notları ile edebiyatın çeşitli türlerinden ürünler veren Tansu Bele "Ah Benim Bir Başıma İstanbul Kadınlığım"dan sonra, ikinci öykü kitabı "Ay Geceye Yalnız Doğar" ile okuyucuyla tekrar buluşuyor. Bele, bu buluşmasında, günlük yaşamımızda sıkça kullandığımız insancıl sözcüklerin (paylaşmak gibi) derinlerine de iniyor, okuyucuyu sorularla başbaşa bırakıyor.

"Göl: Akan sonsuzluk gibi. Hiç durmayan, durmayacak. Yaşamın erdiği mutluluğun, mutluluğumuzun akışı, sonsuzluğa... Zaman dama oyununu sürdürüyor, sürdürecektir. Son kıyıyla birlikte.

O kıyı var mı, yok mu?"

Tansu Bele, bu kitabındaki öykülerinde, toplumumuz insanının çelişkilerini farklı bir biçimde betimlemekte, değişik bakış açılarıyla okuyucuyu sürükleyici bir dille kucaklamaktadır.

cem
yayınevi

Küçükparmakkapı
İpek Sokağı No.11
80060 Taksim-İst.

Tel: 243 05 50 - 243 20 23 • Faks: 244 15 33

yeni yayınlanan
kültür dizisi
kitaplarımız

DOĞAN
KUBAN

BATIYA GOÇUN SANATSAL EVRELERİ Doğan Kuban bu yapıtında, doğudan batıya Türklerin göç yolları üzerinde oluşmasına katıldıkları kültür ortamlarını ve bu ortamlarda üretilen sanatın niteliklerini inceliyor. 206 sayfa 70.000 TL.

HİLMİ ZİYA
ÜLKEN

İSLAM FELSEFESİ Ülkemizde sağlam bir felsefe geleneğinin ve düşünce tabanının oluşmasında büyük emeği geçen Hocaların Hocası Ülken'in *Eski Yunan'dan Çağdaş Düşünceye Doğru İslam Felsefesi, Kaynaklar ve Etkileri* adını taşıyan kitabının yeni baskısını kıvançla sunuyoruz. 415 sayfa 90.000 TL.

ORHAN
BURİAN

DENEMELER - ELEŞTİRİLER Vedat Günyol'un yayına hazırladığı bu yapıtta genç yaşta ölen usta denemeci Burian'ın yazılarından önemli bir seçkiyi okuyacaksınız. 324 sayfa 75.000 TL.

SADUN
AREN

TİP OLAYI (1961-1971) İki formalık birinci hamur fotoğraf ve belgelerle sunulan yapıtta Sadun Aren Türkiye İşçi Partisi'nin 1961-1971 yılları arasındaki savaşımını kendine özgü anlatımıyla aktarıyor. 296 sayfa 80.000 TL.

FERHAT
ZEYNALOV

TÜRK LEHÇELERİNİN KARŞILAŞTIRMALI DİLBİLGİSİ Azerbaycanlı ünlü Türkbilimci Prof. F. Zeynalov, yapıtında on dört Türk lehçesini dilbilgisi açısından biriyle karşılaştırarak örneklemiştir. Bu yapıt büyük bir boşluğu dolduracağı gibi, üniversitemizin Türkbilim bölümleri için de bir ders kitabı niteliğindedir. 400 sayfa 100.000 TL.

BAHRIYE
ÜÇOK

ATATÜRKÜN İZİNDE BİR ARPA BOYU Bir bomba ile yaşamına son verilen laikliğin ve demokrasinin yılmaz savunucusu Bahriye Üçok'un savaşımının yazıları. 270 sayfa 70.000 TL.

MERİH
ZİLLİOĞLU

İLETİŞİM NEDİR? Anadolu Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç.Dr.Merih Zillioğlu'nun bu yapıtı, iletişim olgusunu temel kavramlar çerçevesinde, genel özellikleri ve işleyiş düzeni içinde irdeleyen bir kitap. 320 sayfa 75.000 TL.

Ödemeli gönderemiyoruz lütfen ederi kadar posta pulu gönderiniz.

Türkiye bugün okumazsa, yarın mutlaka okuyacaktır.

ALEV ALATLI

Valla, Kurda Yedirdin Beni

Kitap • 3

Viva la Muerte

Kitap • 1

"Nuke" Türkiye

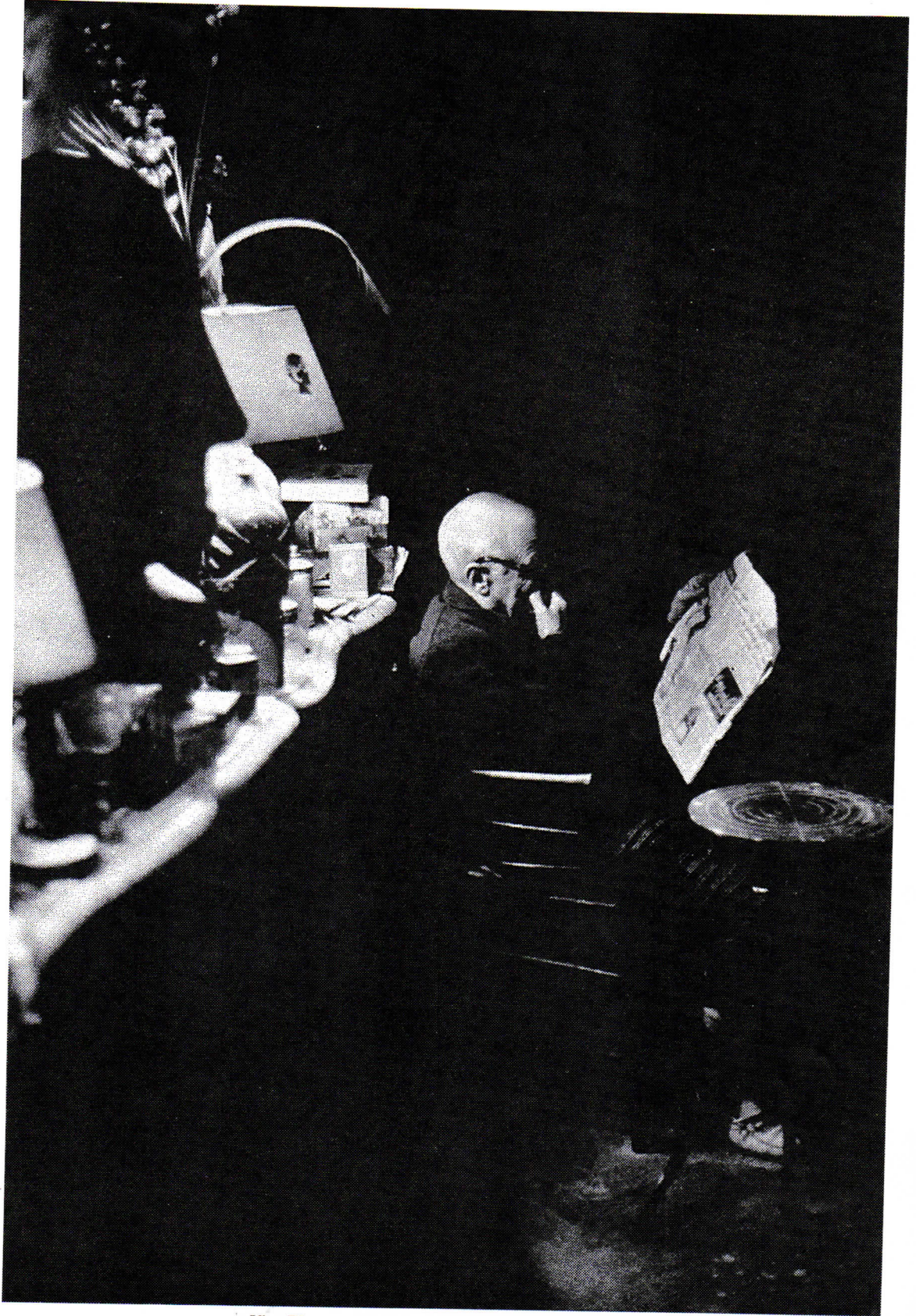
Kitap • 2

Boyut Yayınevi Hayriye Cad.3/10 Galatasaray-İstanbul Tel: 243 35 33 Fax: 252 94 14

166504

Siz de onu (ve diğerklerini) gazetede okuyun.

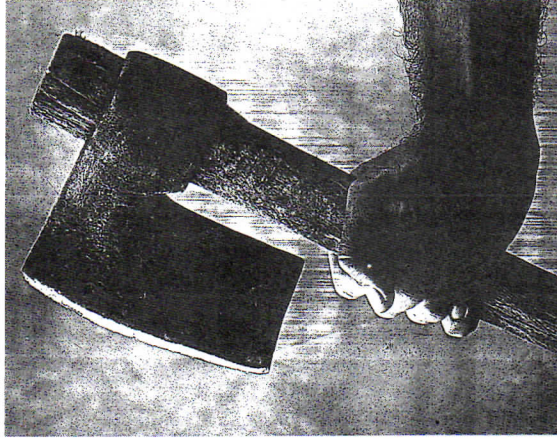

Viva Picasso, D.D. Duncan, *Studio Book The Viking Press, New York, 1981, sayfa 86*

Cumhuriyet

ORMAN KANUNU

Hektarlarca orman alanı, konuya en hassas yaklaşması gereken kişilerce bile, rahatlıkla gözden çıkarılabiliyor. Ve bu kıyımlar sürerken, her seferinde, "Ağaçların çok azı kesilecek, yerlerine yeni fidanlar dikilecek" türünden açıklamalar yapılıyor. Tek bir ağacın en az 20 yılda yetiştiği unutulur! Orman kanunu bizler sayesinde işliyor. Kıyımı durdurmanın tek yolu, hangi gerekçeyle olursa olsun, ormanlardan elimizi çekmek. Hiç değilse çocuklarımız için... **Biz Türkiye'nin doğal çevresini korumaya kararlıyız. Sizin de katılmanızı bekliyoruz.**

DERNEĞİMİZE ÜYE OLMAK İÇİN. AŞAĞIDAKİ KUPONU DOLDURUP P.K. 18 BEBEK 80810 İSTANBUL ADRESİNE GÖNDERİN.

Adım, soyadım :	049
Adresim :	
T.C yasalarına göre, 18 yaşından küçükler derneğe üye olamazlar.	